Ушбу сонда:
2 Касаба уюшма аралашуви билан ИШ ҲАҚИ ундириб берилди
3 БИЗДАН СЎРАГАН ЭДИНГИЗ
4 АБДУЛЛА АВЛОНИЙ ахлоқ, таълим, тарбия ҳақида

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ
UZBEKISTON KASABA UYSHMALARI FEDERATSIYASI · FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN
ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2003 йил 19 ноябр, чоршанба № 180 (1605)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Мулкдор мулкига ўз хоҳишича эгалик қилади, ундан фойдаланади ва уни тасарруф этади. Мулкдан фойдаланиш экологик муҳитга зарар етказмаслиги, фуқаролар, юридик шахслар ва давлатнинг ҳуқуқларини ҳамда қонун билан қўриқланадиган манфаатларини бузмаслиги шарт.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг XII боб 54-моддаси.

ШУ МУБОРАК КУНЛАРДА

Кўнгли ўксик, ногирон кишиларга мурувват кўрсатиш, уларни қўллаб-қувватлаш, дардига малҳам бўлиш каби савобли ишлар миллий қадриятларимиздан саналади. Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан ижтимоий муҳофаза мустақилликнинг илк кунлариданоқ бозор иқтисодиётига асосланган жамият ривожининг устувор тамойилларидан бири сифатида белгилангани бежиз эмас.

Савоб ишни эса, давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, ҳар ким ва ҳар куни қилиши керак.

Ҳукуматимиз ёлғиз кексалар, пенсионер ва тиббий кўмакка муҳтож кишиларни ижтимоий ҳимоялашни кучайтириш, уларнинг ижтимоий таъминоти ва яшаш шароитини янада яхшилашга алоҳида эътибор бериб келмоқда. Ижтимоий-иқтисодий соҳани ислоҳ қилиш даврида аҳолини, айниқса, дардманд кишиларни аниқ йўналтирилган мақсадли ҳимоялаш тизими барпо этилди. Унга кўра ана шундай кишиларнинг жамиятда ўз муносиб ўрнини топишига кўмаклашиш, уларга мунтазам моддий ва маънавий кўмак кўрсатиш чоралари ҳаётга изчил татбиқ этилаётир.

БМТ Бош ассамблеясининг қарорига кўра, 3 декабрь, бутун жаҳонда бўлгани каби мамлакатимизда ҳам, Халқаро ногиронлар куни сифатида кенг нишонланиб келинади. Бу йил ушбу санани муносиб тарзда нишонлашга Республика ташкилий қўмитаси анча эрта киришгани эътиборга лойиқдир. Жумладан, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, Соғлиқни сақлаш, Халқ таълими, Маданият ишлари, Ички ишлар вазирликлари, Ўзбекистон ногиронлар жамияти, «Соғлом авлод учун»,»Маҳалла», ЭКОСАН каби жамғармалар, кўплаб нодавлат ташкилотлар, идора ва муассасалар бу хайрли юмушда бош-қош бўлмоқда.

Ўзига хос мурувват ўн кунлиги тарзида ўтказилажак мазкур тадбир доирасида маҳаллаларда истиқомат қилаётган дардманд кишилар, нуроний ҳамюртларимиз ҳолидан хабар олинади. Уларга совғалар, протез ва тиббий асбоб-анжомлар, дори-дармонлар улашилади. Республикамиздаги кўпгина Меҳрибонлик, Мурувват-саховат уйларида, маданият саройларида хайрия концертлари, кўргазмалар, адабий анжуманлар, қизиқарли суҳбатлар ташкил этилади. Энг асосий тадбир эса пойтахтимиздаги Темирйўлчилар маданият саройида бўлиб ўтади.

(ЎзА)

Оила Кодексида белгилаб қўйилган

АЁЛ САЛОМАТ БЎЛСА

Ўн беш йил аввал шу қизнинг онасини Клара опанинг ўзи даволаганди. Шифокорлар, маҳалла-кўй унга кўп бор маслаҳатлар беришди, ёмон йўлдан қайтаришга ундашди, аммо бари бефойда кетди. «Қайта такрорланмайди!» дея сўз берса-да, ичкиликбозликдан қутилолмади. Мана оқибати – суқсурдай қизи туғма ногирон...

Ўша кезларда Жиззахда бундай касалликларни даволаш ва олдини олиш мушкул эди. Аввалambор мутахассислар танқислиги бўлса, қолаверса, шарт-шароит ҳам йўқ эди. Бугун давр бошқача, имкониятлар ҳам бўлак. Зеро, фуқаролари соғлом, ёшлари нуқсонсиз камол топган давлатнинг тараққиёт йўли ҳам ўзига яраша бўлади. Бу эса кўп жиҳатдан репродуктив саломатликни тўғри ташкил этишдан бошланади.

Айни пайтда Жиззах вилоятида соғлом авлодни вояга етказиш ва улар соғлиғини муҳофаза этиш борасида олиб борилаётган саъй-ҳаракатлар туфайли соҳада тўпланиб қолган муаммолар ечимини топмоқда. Хусусан, тўрт йил аввал вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси ва ҳокимлик ташаббуси билан ҳудудда илк бор руҳий касалликлар диспансери ташкил этилди. Ўтган давр оралиғида диспансер такомиллаштирилиб, унинг таркибида 70 ўринли ётиб даволанадиган касалхона қурилиб, ишга туширилди. Шунингдек, мутахассислар билан тўлиқ таъминланди.

Вазирлар Маҳкамасининг «Оилада тиббий маданиятни ошириш, одамлар соғлигини мустаҳкамлаш, соғлом авлод туғилиши ва уни тарбиялашнинг устувор йўналишларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори соҳа ходимларини изланишга ва имкониятлардан тўлалигича фойдаланишга даъват этмоқда. Шундан келиб чиққан ҳолда, вилоят аҳолиси сони аниқланиб, касб-кори ва ирсий хасталиклар, қариндошчилик никоҳи, аёллар ҳомиладорлик вақтидаги касаллик, камқонлик, йод етишмаслиги кабилар тиббий кўрикдан ўтказилди, зарурат бўлганда зарур чора-тадбирлар қўлланди. Бахмал, Зомин, Мирзачўл сингари чекка туманларга, мутахассислар юборилди ва аҳоли саломатлиги муҳофазага олинди. Фориш, Дўстлик сингари туманлар марказий касалхонаси таркибида ҳар жиҳатдан замон талабига мос ва асбоб-ускуналар билан жиҳозланган хоналар ташкил этилди.

Ўтган йилдан эътиборан бюджетдан олинаётган маблағнинг эллик фоизи диспансер тизимига, қолган қисми эса касалхона йўналиши бўйича сарфланаётганлиги ҳам ўз самарасини бермоқда.

Вилоят руҳий касалликлар шифохонаси моддий базасининг мустаҳкамланишида Жиззах тумани ҳокимлиги саъй-ҳаракатини эътироф этиш ўринлидир. Ҳозирги кунда шифохонага тўрт гектар ер ажратилган бўлиб, ходимлар асосий ишдан бўш вақтларида шу ерда меҳнат қилишади. Шифохона касаба уюшма қўмитаси раиси Раиса Аҳмадиеванинг таъкидлашича, мавжуд ерда қишлоқ хўжалиги экинларидан юқори унумдорликка эришилмоқда. Фойданинг асосий қисми тизимни ривожлантиришга ва меҳнат аҳлини вақти-вақти билан рағбатлантиришга,қолгани эса даволанувчиларни бепул даволаш ҳамда озиқ-овқат билан таъминлашга сарфланмоқда.

Бозор шароити талаби қатъий. Соҳа мутахассислари айрим дори-дармонларнинг етишмаслиги ёки муддатида етказиб берилмаётганлигини ҳисобга олиб, вилоят касалхонаси қошида ўзлари ишлаб топган маблағ ҳисобидан ички дори-дармон тайёрлашни йўлга қўйишди. Бу – дорихоналарда сотилаётганидан анча арзон ва энг муҳими, табиийлиги билан даволанувчиларга наф келтирмоқда.

Тизим мутахассисларининг саъй-ҳаракати туфайли тадбиркорликнинг қарор топганлиги, вилоятдаги кўплаб қишлоқларда истиқомат қилаётган аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш ва уларга етарлича хизмат кўрсатишга имкониятлар очмоқда. Бир мисол. Икки йил аввал бу ердаги даволанувчиларга хизмат кўрсатиш ва дори-дармонлар билан таъминлаш даражаси 3,500 сўмданга тўғри келган бўлса, ҳозирги кунда бу 4,500-5 минг сўмни ташкил этаяпти. Ёки даволанувчилар учун сарфланаётган дори-дармон харажати бир кунда 630 сўмга тенг.

Саломатликни муҳофаза қилишга йўналтирилаётган ана шу ишлар асосан соҳа мутахассислари ташаббуси билан амалга оширилаяпти. Шу билан бирга кенг жамоатчилик ва, айниқса, ҳомий ташкилотлар ҳам яқиндан кўмак беришмоқда. Пахтакор, Ғаллаорол каби туманларнинг тадбиркорлари кўмагида ана шу ҳудудларда мутахассисларнинг ишлаши учун барча шарт-шароитлар яратилди.

– Руҳий касалликка чалинишнинг олдини олиш борасида ҳали қиладиган юмушларимиз кўп, – деди бош шифокор Клара Мавлонова. – Кузатишлар шуни кўрсатмоқдаки, бу хасталик асосан қариндош-уруғ ўртасида никоҳдан ўтиш, камқонлик, йод етишмаслиги, бош миянинг жароҳатланиши ва уни вақтида даволатмаслик, шамоллаш, алкоголизм, наркомания, хотин-қизлар орасида спиртли ичимликлар истеъмол қилиш ҳамда чекиш туфайли кўпаймоқда.

Ҳар куни мактабларда, маҳалла ва корхоналарда, чекка қишлоқларда учрашувлар, савол-жавоблар ташкил этилаяпти. Бироқ шарт-шароитлар яратилаётганлиги ва хизмат кўрсатиш бепул эканлигига қарамай, аксарият одамлар масалага жиддий ёндошмаётирлар.

Оила Кодексида белгилаб қўйилганидек, келгуси йилдан бошлаб, оила қурувчилар тўлиқ тиббий кўрикдан ўтказилади. Бу – фаровон турмуш қуриш, соғлом ва баркамол авлодни дунёга келтиришнинг бирдан-бир кафолатидир.

Айни пайтда бу ерда 14 нафар врач, 26 нафар ўрта тиббиёт ходимлари меҳнат қилмоқда. Аҳоли саломатлигини муҳофаза қилишда камарбаста бўлаётган ана шу ходимларнинг ўзи ҳам жамоа шартномаси бўйича ижтимоий муҳофазага олинган. Улар меҳнат таътилига чиққанларида бир ойлик пул миқдорида маблағ ажратилмоқда. Имкониятдан келиб чиққан ҳолда, санаторий ва профилакторийларга йўлланмалар билан таъминланмоқдалар. Ўзлари ишлаб топган маблағ ҳисобидан ойма-ой мукофотлар бериб бориш йўлга қўйилганлиги ҳам таҳсинга лойиқдир.

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ,
«Ишонч» мухбири

ХАЛҚАРО КЎРГАЗМА

Тошкентдаги "Интерконтинентал" меҳмонхонасида "Consumer-Expo, FoodExpo ва AgrofoodMash Uzbekistan 2003" саккизинчи халқаро кўргазмаси очилди. Кўргазма АҚШнинг TNT Productions, Inc. компанияси ҳисобланади.

-Халқаро кўргазмада саккиз мамлакатдан 39 та компания иштирок этмоқда,-деди АҚШнинг TNT Productions Inc компанияси президенти Жастин Вебб "Туркистон-пресс" мухбирига. - Қозоғистон, Россия, Ҳиндистон, Сингапур, Польша , Тайван ва Хитой мамлакатлари шулар жумласидандир. Мазкур кўргазманинг ўтказилиши халқаро ҳамкорлик истиқболларини намойиш этмоқда. Шунингдек, истеъмол бозорида янги маҳсулотлар пайдо бўлиши ва замонавий технологияларнинг ҳаётга татбиқ этилишини тезлаштиради.Кўргазманинг асосий мақсади, озиқ-овқат ва қайта ишлаш саноатини ривожлантириш, истеъмол, халқаро ҳамкорликни ривожлантириш, Ўзбекистон истеъмол бозорининг янгиланишига кўмаклашишдан иборат ҳисобланади.

Кўргазмани Республика қишлоқ ва сув хўжалиги, "Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг", "Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг" компаниялари қўллаб-қуватламоқда. Мазкур кўргазма республикамизда ишлаб чиқарилган маҳсулотларни жаҳон бозорига чиқишига туртки беради.

- Компаниямизнинг асосий йўналишларидан бири илмий-техникавий ва инвестиция сиёсатини, ташқи ва ички маркетинг изланишларини олиб бориш, корхоналар билан узвий алоқалар боғлашдан иборат,-деди "Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг" компанияси раисининг биринчи ўринбосари Дилшод Солихбоев . "Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг"га 17та шуъба корхонаси киради ва улар қишлоқ хўжалик машиналарининг кўпгина турларини ишлаб чиқаради. Асосий мақсадимиз республикамиз қишлоқ хўжалигини замонавий техникалар билан таъминлашдир.Биз буни имкон қадар уддасидан чиқяпмиз.

ШВЕЙЦАРИЯГА – ФИЛЬМЛАР ФЕСТИВАЛИГА

Республика киночилар уйида «Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси ва Швейцария тараққиёт бюросининг «Қайта тикланган суҳбатлар» лойиҳаси доирасида Марказий Осиё давлатлари ҳужжатли кино усталари томонидан сўнгги йилларда яратилган энг сара фильмлар намойиш этилди.

Истиқлол йилларида мамлакатимиз ҳужжатли кино ижодкорлари ўз асарларида юртимизда кечаётган ижтимоий-иқтисодий, маънавий-маданий жараёнларни, мавжуд воқеликни кенг қўламда қамраб олишга интилмоқда. Бу жараён тадбир доирасида намойиш этилган «Қоракўл», «Авесто», «Отбеги» каби фильмларда ҳам ўз ифодасини топган.

Марказий Осиё давлатлари киночилари томонидан яратилган ана шундай юксак савиядаги ўнта фильм 2004 йилда Швейцарияда бўлиб ўтадиган Халқаро ҳужжатли фильмлар кинофестивалида иштирок этади.

(ЎзА)

Янгийўл шаҳридаги Ўзбек-Хитой «Тарим импорт-экспорт» қўшма корхонасида айни кунларда асосан ёшлар меҳнат қилмоқда. Жамоа ишчиларига барча қулайликлар яратилган. Мазкур корхонада йилига 31 минг тоннадан зиёд халқ хўжалиги тармоқлари учун қоп ишлаб чиқарилмоқда.

Суратларда: корхона ҳаётидан лавҳалар.

Ғулом ХИДИРОВ олган суратлар

МАҲАЛЛИЙ МАҲСУЛОТЛАР ЯРМАРКАСИ

«Ўзкўргазмасавдо»да Республика озиқ-овқат товарлари улгуржи савдо ярмаркаси очилди.

Мамлакатимизда Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан иқтисодиётни эркинлаштириш, ишлаб чиқаришга замонавий технологияларни жалб этиш, маҳаллий хомашё асосида маҳсулот тайёрлашга алоҳида эътибор қаратилиб келинмоқда. Эндиликда сифатли маҳсулотлар билан нафақат ички бозор таъминланмоқда, балки улар хорижга ҳам кенг экспорт қилинмоқда.

Ярмаркадан «Ўздонмаҳсулот» корпорацияси, «Озиқовқатсаноат», «Ёғмойтамакисаноат», «Ўзгўштсутсаноат» уюшмалари ва «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг», «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув» компаниялари тасарруфидаги корхоналар ҳамда республикамизда фаолият кўрсатаётган 250 дан зиёд бошқа корхона ва хусусий тадбиркорлар томонидан тайёрланган қарийб 570 миллиард сўмлик маҳсулот кенг ўрин олган.

Ярмарканинг очилишида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М.Усмонов иштирок этди.

(ЎзА)

Меҳнат ва рағбат

ДАЛА ШУКУҲИ

Меҳнаткашларнинг ижтимоий муҳофазаси, моддий таъминоти касаба уюшма фаолиятида алоҳида ўрин тутади. Айниқса, бу йилги йиғим-терим мавсумида касаба уюшма вакиллари меҳнаткашларга елкадош турди. Биргина Сирдарё вилоятида рағбатлантиришга сазовор бўлганлар сони минг нафардан ошади.

КЎНГЛИМИЗ КЎТАРИЛДИ

Деҳқон борки даласини дейди. Биз ҳам оиламиз билан ерга чигит қададик. Унумли меҳнатимиз, интилишимиз самараси ўлароқ зиммамизга олган шартномавий топшириқни уддаладик. Фарзандларим қаторида белимга этак боғлаб пахта тердим. Мавсумда 6,5 тонналик хирмон тикладим. Меҳнатимиз, рўзғоримиз фаровонлашувига хизмат қилди. Бизнинг фидокорона меҳнатимиз авж палласи чоғлари касаба уюшмалари совринига сазовор бўлдик. Мен қатори фермер Тўрақул Жумабоев, «Кейс» пахта териш машинаси ҳайдовчилари Собир Бегимқулов, Абдурашид Темурбоевлар ҳам қимматбаҳо совғалар билан тақдирланишди.

Марҳамат МУЛЛАЧАЕВА,
Боёвут туман «Ғаллакор» хўжалиги оилавий пудратчиси

МУКОФОТГА АЖОЙИБ ТЕЛЕВИЗОР

Рости, касаба уюшма ташкилоти фаолиятидан қониқиш ҳосил қилолмасдим. Назаримда унинг фаолияти қоғозларда акс этиб қолаётгандек эди. Аммо у меҳнаткаш манфаати ҳимоячиси эканлигини ишни дўндирганимда англаб етдим. Оилавий пудратга ер олганмиз. Бу йилги мавсумда хўжаликда биринчи бўлиб шартномавий режани уддаладик. Ҳосилдорлик гектар бошига 30 центнердан ошди.

Хўжалик маъмурияти ва бошланғич касаба уюшма ташкилоти меҳнатимизни муносиб баҳолаб, рангли телевизор билан тақдирлашди. Хўжалигимизда самарали ишлаган 18 нафар киши ана шундай рағбатлантиришга мушарраф бўлди.

Аллаёр АБДУЛЛАЕВ,
Сайхунобод туман Т.Ғуломов номли хўжалик оилавий пудрат звеноси бошлиғи

Хат йўлга чорлади

ҚАДРИНГ БАЛАНД, ҚАДДИНГ БАЛАНД

Одамлар кўнглига йўл топиш, уларнинг дарду ташвишларига шерик бўлиш раҳбар кишидан энг бирламчи талаб қилинадиган хусусиятдир. Афсуски, баъзи ҳолларда бунинг аксига дуч келамиз. Таҳририятимизга Сурхондарё вилояти Денов туманидаги «Остона» маҳалласида яшовчи Холбиби Жўраевадан келган шикоят хати ҳам шу фикр далилидир. Унда шундай сўзлар битилган:

«Мен узоқ йиллар туман халқ таълими бўлимига қарашли 8-сонли болалар боғчасида мудира бўлиб ишлаб келдим. 2001 йил 17 сентябрда ўз хоҳишим билан 1-сонли мактабгача тарбия муассасасига мудиралик вазифасига ўтдим. Иш фаолиятим давомида бирор марта танбеҳ олмадим. Ўтган йилнинг кузида Денов туман ҳокими қарори ва халқ таълими бўлими мудири буйруғига асосан мен мудиралик қилаётган мактабгача тарбия муассасаси бошланғич таълим мактабига айлантирилди. Мен бундан қувониб пича шошган эканман. Қарангки, ишсиз қолдим. Шундан сўнг вилоят таълим ва фан ходимлари касаба уюшма қўмитасига ёрдам сўраб хат ёздим. Шикоятимни адолатли ҳал этиш Денов туман тармоқ ходимлари касаба уюшма қўмитаси раиси Абдураим Ибрагимовга юклатилибди. Касабақўм раиси эса ширин гаплар билан менга ёрдам беришни ваъда қилиб, ишонтирди ва ўзига нисбатан даъвом йўқлиги ҳақида хат ёздириб олди. Лекин ҳеч қандай амалий ҳаракат бўлмади. Мен ҳимоячим томонидан ҳимоясиз қолавердим. Ноилож Денов туманлараро фуқаролик судига мурожаат қилишга мажбур бўлдим. 2002 йилнинг 19 август кунги очиқ суд мажлисида даъвом қисман қаноатлантирилди. Менга туман халқ таълими бўлимидан 17792 сўм ундириб берилди. Шу холос. Мен яна ишсиз қолавердим. 55 ёшга тўлаяпман. 24 йиллик меҳнатим ҳурмати тумандаги соҳа раҳбарлари икки оғиз ширин сўз билан пенсияга кузатиб қўйишганда бунчалар эзилмасдим...»

Шикоят хати юзасидан Денов туман халқ таълими бўлими мудири Мамаюсуф Сапиев ҳузурида бўлганимизда, у ушбу ҳолатни Х.Жўраева устидан 8-мактабгача тарбия муассасасида мудира вазифасида ишлаб юрган вақтида боғча ходимлари томонидан бир неча марта ёзма арзномалар тушгач, кўп йиллик меҳнати ҳисобга олиниб бошқа боғча мудиралигига тайинлангани ва бу боғча тугатилгандан сўнг пенсия ёшига етганлиги сабабли ўз-ўзидан ишдан озод қилинганлиги билан изоҳлади. Раҳбарнинг сўзини эшитиб туриб шундай бир савол туғилди: ходимни меҳнат фаолиятидан четлатиш пенсия ёши билан боғлиқлиги қайси қонунда кўрсатилган. Қолаверса, раҳбар одам ходимларга меҳр-мурувватли, лозим бўлганида суянчиқ сифатида ўрнак бўлиши керак эмасми? Аксинча, бўлса-чи? Бундай шароитда иш жойида соғлом муҳитга путур етмайди, деб ким айта олади?! Зотан, жамоа ўртасида аҳиллик, ўзаро самимий муносабат қарор топгандагина иш олдинга силжийди. Бу негадир соҳа етакчисини ўйлантирмади.

Энг таажжубланарлиси, тармоқ касабақўмининг меҳнаткаш тақдирига бефарқ муносабати кўнгилда саволлар уйғотади. Ахир ишловчилар манфаатининг устувор ҳимоячиси бўлмиш касаба уюшма мавжуд муаммолардан кўз юмса, ходим арздодини кимга айтсин?

Бундан ташқари, Денов туманлараро фуқаролик суди томонидан даъвогар фойдасига мажбурий бекор юрган кунлари учун моддий маблағ ундириб берилиши ҳам қонун бузилиш ҳолати юз берганини исботлаб туради-ку?! «Фуқаролик суди қарори менинг илгариги ишимга ёки унга тенглаштирилган иш билан таъминланишимга асос бўлиши керак эди-ку», дея ҳақли талаб қўяди Х.Жўраева. Мазкур ҳолатни Ўзбекистон Таълим ва фан ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси бош меҳнат ҳуқуқи нозири Шерзод Солижонов қуйидагича шарҳлади.

- Денов туман халқ таълими бўлими Холбиби Жўраева билан меҳнатга оид муносабатлар бўйича амалга оширган хатти-ҳаракатларида Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 101-, 102-, 103-моддалари талаблари тўлиқ бажарилмаган. Фуқаро Х.Жўраева эса Меҳнат Кодексининг 270-моддасида кўрсатилган «Меҳнат низосини ҳал қилишни сўраб мурожаат этиш муддатлари»ни ўтказиб юборган. Ўтказиб юборилган муддат суд томонидан узрли, деб топилгандагина шикоятчининг даъвоси қондирилади.

Албатта, биз Х.Жўраеванинг ўз ҳуқуқини қатъий туриб талаб қилиш ўрнига ёлғон ваъдаларга умид боғлаб, вақт ўтказганини оқлай олмаймиз. Ким билади, у ишончли қонун ҳимояси туриб, яна қандай нажотбахш кўмакка кўз тикди экан? Ҳар қандай ҳолатда инсон учун қонундан ўзга яхши суянч топилмаслиги мана шу мисолда яна бир карра ўз исботини топмоқда. Нима бўлганда ҳам мутасадди раҳбарлар аёл шикоятини адолатли ҳал қилишлари лозим. У бор йўғи узоқ йиллик меҳнати қадрланишини юракдан хоҳлайди, холос.

Рустам ДАВЛАТ,
«Ишонч» мухбири

Бозор инфратузилмаларида

«МАСЛАҲАТ - МАДАД»

МАРКАЗИНИНГ КОНСАЛТИНГ ХИЗМАТИ

Маълумки, бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш, ишлаб чиқаришни юксалтириш, халқ фаровонлигини ошириш ва иқтисодиётнинг барқарор ривожланишини таъминлашда кичик ва ўрта бизнеснинг ўрни беқиёсдир.

Бутун мамлакатимизда бўлгани каби Қашқадарё вилоятида ҳам тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор берilяпти. Воҳада ташаббус ва изланувчанлик билан яшаб, меҳнат қилаётган тадбиркорлар кўплаб топилади. Нишон туманидаги «Олтин бошоқ-1» фирмасининг раҳбари Норбой Рўзиев ҳам ана шундай фидойи кишилардан бири. Зотан, у ҳамиша янгиликка интилади.

Норбой ака йил бошида хусусий корхонасига хориж сармоясини киритишга кўмаклашишни сўраб, вилоят «Уфқ» бизнес-инкубатори қошидаги «Маслаҳат-мадад» марказига мурожаат қилди. Тажрибали мутахассис Бахтиёр Йўлдошев ёрдамида ерёнғоқни қайта ишлаш ва ерёнғоқ кимирини ишлаб чиқаришда фойдаланиш лойиҳаси тайёрланди.

Изланишлар самара берди. 41,5 минг АҚШ доллари миқдоридаги лойиҳа дастлабки босқичлардан муваффақиятли ўтди. Айни пайтда Республика «Ғаллабанк» экспертлари томонидан кўриб чиқиляпти.

– Тадбиркорларга ҳамиша мададкормиз, – дейди бизнес-инкубатор директори Азамат Узоқов. – Ташкилотимизга мурожаат этган ишбилармонларга муаммоларини ечишда ёрдам кўрсатилади.

Ҳозир «Маслаҳат-мадад» маркази кичик ва ўрта бизнес билан шуғулланувчиларнинг ҳақиқий ҳамкорига айланган. Тадбиркорларга ишни ташкил этиш ва йўлга қўйиш, хусусий тадбиркорлик субъектлари учун берилган имтиёзлардан фойдаланиш, кредитлар расмийлаштириш, бизнес-режалар тузиш, халқаро ташкилотлар ва жамғармалар грантларини олишда малакали мутахассислар яқиндан кўмаклашмоқдалар. Марказ ҳузуридаги консалтинг хизматининг асосий диққат-эътибори кичик ва ўрта бизнес субъектлари фаолиятини ривожлантиришга қаратилган. Бу ерда бўлган ҳар бир киши зарур маълумот ва ахборотларни олиш учун «Интернет» тармоғи имкониятларидан кенг фойдаланади.

БМТ Тараққиёт Дастури ва Республика ҳукуматининг «Барқарор даромад манбаларини яратиш» лойиҳаси дастури асосида ташкил этилган марказ томонидан икки юздан ортиқ ҳуқуқий ва 170 нафар жисмоний шахсга консалтинг хизматлари кўрсатилди. Уларнинг асосий қисми фирма ёки корхона очиб тадбиркорлик билан шуғулланмоқда. 50 нафар тадбиркорга банк муассасалари ва бюджетдан ташқари жамғармалар ҳисобидан кредитлар олиб берилди. Айниқса, рубероид ишлаб чиқаришга ихтисослашган «Батош-Спутник» қандолатчилик маҳсулотлари тайёрлайдиган «Суаниш» фирмалари ва «Зарин-Нур» масъулияти чекланган жамиятининг улгуржи савдо-сотиқни йўлга қўйиш бўйича молиялаштирилган лойиҳалари яхши самара беради.

Қаршидаги «Бизнес ва автоматлаштириш» фирмасининг раҳбари А.Негматов замонавий ахборот технологиялари воситасида Россия давлатининг Санкт-Петербург шаҳрида жойлашган «Взлёт» заводи билан алоқа ўрнатди. Фирма электрон почта орқали корхонада ишлаб чиқарилаётган газ ва сув сарфини ўлчаш асбоблари харид қилиш учун музокаралар олиб боряпти.

Ташкилотнинг маркетинг фаолияти кўп қиррали ва самарали. Қарши шаҳрида яшовчи тадбиркор Ризвонқул Баҳриев ўзининг ёғочни қайта ишлаш цехи фаолияти доирасини кенгайтириш ва мижозлар сонини кўпайтиришга эришди. Эндиликда ҳунарманд уста вилоятда қурилаётган иншоотларни дурадгорлик материаллари билан таъминлаш учун ўтказилаётган тендер танловларида фаол иштирок этмоқда.

«Барқарор даромад манбаларини яратиш» дастури доирасида иш олиб бораётган «Маслаҳат-мадад» маркази республика бизнес-инкубаторлари орасида ўзига яраша салоҳиятга эга. Ишбилармонлар учун ўқув-семинарлар ташкил этиш билан бирга, кичик ва ўрта бизнесни интеллектуал жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, консалтинг хизмати бозорида рақобатни ривожлантириш ва тадбиркорларни қўллаб-қувватлашда марказ фаолияти ҳар жиҳатдан ибратли бўлмоқда.

Эндиликда вилоят давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бошқармасидан хабар қилишларича, малакали консалтинг хизматлари вилоятнинг ҳамма шаҳар ва туманларида кенг йўлга қўйилмоқда.

И.ТИЛЛАЕВ

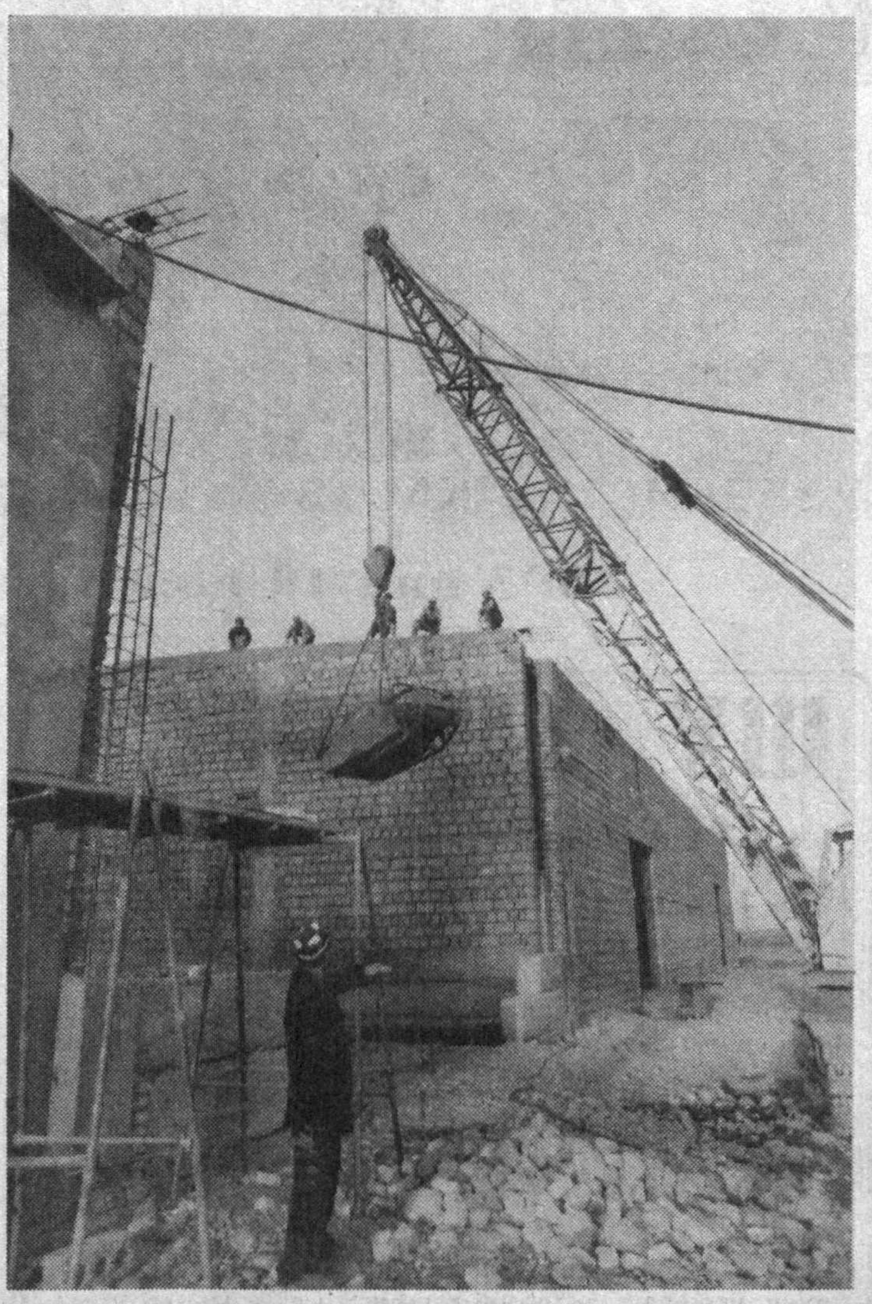

Ҳозиргача Узун туманида донни қайта ишлаш корхонаси йўқ эди. Тажрибали тадбиркор Абдираҳмон Ўлжаевни бу муаммо кўпдан буён тинч қўймасди.

1994 йилда туман маркази ҳудудида пиво заводи қурилиши бошланган, лекин бино чала қолган эди. Ушбу бино «Феруз-Сабо» кўп тармоқли хусусий корхонаси томонидан сотиб олиниб, унинг ўрнига суткасига 72 тоннагача донни қайта ишлайдиган ун заводи қурилиши бошланди.

Айни кунларда хусусий корхона ҳузурида ташкил этилган 46 кишидан иборат қурилиш бригадаси ун заводи биноларини бунёд этишни жадаллик билан давом эттиряпти. Энг асосийси, қурилиш учун керак бўладиган материаллар хусусий корхонанинг ўзида тайёрланади.

Суратларда: пайвандчи Бахтиёр Бўтаев; Узун туманидаги барпо этилаётган ун заводида иш қизғин.

Шомурод ШАРОПОВ (ЎзА) олган суратлар

«КАТЕРПИЛЛЕР» БЕРГАН САМАРА

Сўнгги йилларда Мурунтов конидан тоғ жинсларини қазиб олиш ҳажми анча ортди.

Ўтган йили Зарафшон шаҳридаги марказий кон бошқармаси АҚШнинг «Катерпиллер» компаниясидан ўнта замонавий юк машинаси сотиб олган эди. Бу техника 180-200 тоннагача тоғ маъданини кўтариш қувватига эга бўлиб, унинг кабинасига об-ҳавони бир маромда ушлаб турадиган қурилма, компьютер ва сунъий йўлдош орқали алоқа мосламалари ўрнатилган.

Бундан ташқари, «Катерпиллер»дан ўнга яқин экскаватор, юклагич ва учта грейдер ҳам келтирилди. Улар ёрдамида 2-Гидрометаллургия заводида йил давомида 16,2 миллион тонна маъдан қайта ишланди. Бу кўрсаткич ўтган йилдагидан бир ярим баравар кўпдир.

(ЎзА)

Касаба уюшма аралашуви билан

ИШ ҲАҚИ

ундириб берилди

«Ёш қурувчи» болалар оромгоҳининг бир гуруҳ тарбиячилари номидан қурилиш ва қурилиш ашёлари саноати ходимлари касаба уюшмаси Бухоро вилоят қўмитасига хат келди. Унда мазкур тизимга қарашли жамоада ҳам иш ҳақидан қарздорлик юзага келгани ва уни бартараф этишда вилоят қўмитасидан мадад сўралган эди.

Маълум бўлишича, шу йилнинг 1 октябр ҳолатига тармоққа қарашли «20-трест» ҳиссадорлик жамиятида иш ҳақидан қарздорлик салкам 30 миллион сўмга етган экан. Рўйхатнинг кейинги поғонасини 220-сонли кўчма механизациялашган жамланма «ишғол» этиб турибди.

Таажжубки, қатор қурилиш ташкилотларининг ҳисоб рақамида маблағ бўлишига қарамай банк бўлимларининг айби билан иш ҳақидан қарздорлик ортиб бормоқда. Бу ҳолат ўз навбатида жамоа аъзоларининг ҳақли эътирозларига сабаб бўлаётир. Шу боисдан касаба уюшма аъзолари ижтимоий-иқтисодий манфаатларини суистеъмол қилаётган банк тармоқларига нисбатан ишончсизлик билдирмоқдалар. М.Асқарова ҳамда Р.Тошева томонидан вилоят қўмитасига йўлланган хат ҳам фикримизга яққол мисол бўлади.

– Қаерда лоқайдлик, меҳнаткаш омма тақдирига беписандлик билан қараш юзага келса, ўша жойда эътирозлар юзага келади. Бу ҳолатга вилоят «Пахтабанк»нинг шаҳар ҳудудий бўлимида дуч келдик.

Бир неча бор оғзаки ва ёзма тарзда мурожаат этсакда натижа бўлмади. Атиги 650 минг сўм нақд пул маблағи талаб қилинадиган «Ёш қурувчи» болалар оромгоҳи жамоаси учун бу муаммога айланди, – дея дилидагини баён қилди вилоят касаба уюшма қўмитасининг вакили Ёдгор Саъдуллаев.

Касаба уюшмалари бундай ҳолат давом этишига йўл қўйиб туролмайдилар. Тез орада мижозга астойдил хизмат қилишга ваколатли бошқа банк муассасаси топилди. Вилоят саноат қурилиш банкининг тўқимачилик туман бўлими янги мижозларга қайишиб, тезда уларнинг ишончини қозонди. Қўмитанинг изчил саъй-ҳаракати эвазига оромгоҳ ходимларининг иш ҳақи тўлалигича ундирилди.

Ҳа, бозор иқтисодиёти даврининг ўз қонуниятлари бор. Икки томонлама манфаатли ҳамкорлик қилишнинг уддасидан чиққанларгагина омад кулиб боқади.

Усмон НАВРЎЗ,
«Ишонч» мухбири

Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури-амалда

МУСТАҲКАМ ТАЯНЧ

Ёзёвон туман халқ таълими бўлими муассасаларида «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури»нинг иккинчи босқичи юзасидан бир қатор ижобий ишлар амалга ошириб келинмоқда. Аввало, тизимда методик хизматни яхшилаш ҳамда уни такомиллаштириб бориш мақсадида ушбу ишларга катта эътибор қаратилди. Бу борада мактабларда методик кенгашлар, бирлашмалар иш фаолиятини янада жонлантириш учун туман халқ таълими бўлимининг ҳаракат дастури ишлаб чиқилди.

Мактабгача таълим тизимини такомиллаштириш, давлат талабларини жорий этиш ва унинг самарадорлигини ошириш юзасидан аниқ тадбирлар жорий этилди. Хусусан, «Учинчи минг йилликнинг боласи» болаларни ривожлантириш ва мактабга тайёрлаш дастурида белгиланганидек, 2002-2003 ўқув йилида ушбу муассасаларда гуруҳлар ташкил этилди. Ташхис маркази томонидан тавсиялар ишлаб чиқилиб, бажарилаётган ишлар сифатини ошириш мақсадида илм масканларининг тажрибали бошланғич синф ўқитувчилари бириктирилди.

Ҳукумат томонидан тасдиқланган «Она ва бола» Давлат дастури юзасидан вилоят халқ таълими бошқармаси томонидан ишлаб чиқилган «Ёш оналарга методик тавсиялар» жойларга етказилиб, унинг самарадорлиги 2-,10-,16-боғчалар мисолида татбиқ этилиши ижобий натижа берди. Тарбиячиларнинг методик жиҳатдан иш фаолиятини яхшилаш, ўз касбига муносабатини юксалтириш мақсадида «Йил тарбиячиси-2003» кўрик-танлови ўтказилди. Унда 5-боғча тарбиячиси Малоҳат Бобораҳимова ғолиб деб топилди. Болажонларимизни етук, билимли этиб тарбиялашда ижобий натижаларга эришиш учун улар ўртасида «Севимли ўйинчоқлар», «Соғломжон полвонжон» кўрик-танловлари анъана тусини олди.

– Таълим тизимида самарадорликни янада ошириш учун Давлат таълим стандартлари асосида фанлар бўйича ўқувчилар билим савияси таҳлил этиб борилмоқда, – дейди туман халқ таълими бўлими мудири Исматилло Қаҳҳоров. – Методистлар томонидан эса барча фанлар бўйича 16 та ўқув тавсиялар ишлаб чиқилди ва таълим масканларига етказилди. Бошланғич синфларда эса олиб борилаётган таълим-тарбия ишларини яхшилаш, илғор тажрибали мураббийлар ишини туман миқёсида оммалаштириш юзасидан ўқув йили даврида турли семинарлар, конференциялар ташкил этилган.

2002-2003 ўқув йилидан бошлаб 9-синф ўқувчилари ҳам тўлиқ Давлат таълим стандартлари ва янги дастур асосида билим олишга ўтдилар. Уларга берилаётган билимнинг мукаммаллигини таъминлаш учун 10 номда 20126 дона дарслик ижара тизимида сотилди. Ўқувчиларга сотиш учун 21 номда 5 миллион сўмлик ўқув қўлланмалар мактаб кутубхоналарига етказилди. Бундан ташқари, илк бор илм даргоҳига қадам қўйган биринчи синф ўқувчиларига 1756 жуфт ўқув қуроллари бепул тарқатилди.

Ўқувчиларга пухта билим беришда ўқитувчи кадрларнинг билим ва тажрибаси муҳим ўрин тутади. Шу боис, олий педагог, маориф аълочилари сафини кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратиляпти ҳамда ўқув фанларига киритилган ўзгаришларни ҳисобга олиб, 229 нафар таълим ходимлари ўз малакаларини ошириб қайтишди.

Маорифчиларнинг ижтимоий ҳимояси, саломатликлари ҳам доимий диққат эътиборда. Туман таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси ҳамда маъмурият билан келишилган битимга асосан ишчи-ходимларнинг манфаати йўлида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, «Обод маҳалла йили» муносабати билан бошланғич касаба уюшма ташкилотлари томонидан мактаб, боғча ва унинг атрофларига 11000 дона турли хил дарахтлар ўтқазилди. Устозлар ўртасида спортнинг 4 тури бўйича мусобақалар уюштирилиб, ғолиблар қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди. Турли байрам саналарда барча муассаса ходимлари моддий ва маънавий рағбатлантириб борилмоқда. Мураббийлардан 27 нафари турли дам олиш масканларида саломатликларини тиклаб қайтдилар. 55 нафар педагогларнинг фарзандлари тумандаги «Гулшан» болалар оромгоҳида дам олдирилди.

Давур ЖОЗИЛОВ,
«Ишонч» мухбири

СЕВИМЛИ НЕЪМАТ ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

Наманган туманидаги «Оммон-СБК» масъулияти чекланган жамиятда 30 дан ортиқ киши иш билан таъминланган. Бу ерда қишлоқлик тадбиркор С.Камолов «Зарбдор» чорвачилик фермаси биноларининг бир қисмини ижарага олиб, товуқ ферма ташкил қилди.

- Биз бинони таъмирлаб, паррандаларни боқиш учун зарур барча шароитни яратдик,- дейди тадбиркор. - Тошкент вилоятидаги ҳамкорларимиздан ўн беш мингта товуқ ва етти мингта бройлер жўжа сотиб олдик. Тез орада халқимизга тухум ва парҳез товуқ гўшти етказиб беришни бошлаймиз.

Паррандабоқарлар товуқлар сонини 75 мингтага етказиш, Европадан товуқнинг энг яхши зотларини келтиришни режалаштирмоқда. Шунда ишчи ўринлари ҳам икки баравар кўпаяди.

(ЎзА)

Мамлакатимизда ўзини ўзи бошқарув органларига сайлов давом этмоқда. Бу муҳим сиёсий тадбирга Бухоро вилоятида қандай тайёргарлик кўрилди?

МАҲАЛЛАДА НИМА ГАП?

- Вилоятимизда 427 қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғини мавжуд, - дейди «Маҳалла» жамғармасининг вилоят бўлими раиси Б.Жумаев ЎзА мухбирига. - Уларнинг барчасида сайловни юқори савияда ташкил этиш, аҳолининг фаол иштирокини таъминлашга пухта тайёргарлик кўрилди. Айни кунларда вакиллар сайлови давом этмоқда. Улар маҳалла ёки қишлоқ фуқаролар йиғини раиси ва маслаҳатчиси учун овоз беради. Вилоятда бу тадбир 25 ноябрдан бошланади.

Маҳаллалар оқсоқоллари ўтган икки ярим йил давомида амалга оширган ишлари ҳақида аҳолига ҳисобот бермоқда. Уларнинг фаолияти фуқароларни қониқтирса, қайта сайланиши мумкин. Йўқса, шу маҳаллада яшовчи кўпни кўрган, ҳурмат-эътиборли, диёнатли кишиларнинг номзоди овозга қўйилади.

ТАДБИРКОРНИНГ КИЧИК МАНЕЖИ

Тошкент Давлат циркидаги томошаларни кўпчилик кўрган. Доира шаклида барпо этилган муҳташам бино шубҳасиз ҳар бир томошабинни ўзига ром этади...

Биз мавзумизни ушбу кошонадан бошлаганимиз бежиз эмас. Қарши туманидаги «Тол» қишлоқ фуқаролар йиғини қошида ана шунга ўхшаш мўъжазгина барпо этилган манежда айни пайтда спорт машғулотлари, турли мусобақалар ўтказилаяпти. Доира шаклидаги спорт мажмуасида айни пайтда миллий кураш, каратэ, бокс, таэквондо мусобақалари бўлиб ўтаяпти. «Тол»,«Тўқманғит», «Арабхона», «Қумқишлоқ» ёшларини ўз бағрига олган мажмуа тадбиркор Азамат Назаров томонидан қисқа вақтда қуриб битказилди.

— Ушбу бино қурилганидан сўнг ёшларнинг спорт машғулотларига бўлган қизиқишлари янада ортди, - дейди қишлоқ фуқаролар йиғини раисаси Маҳфират Назарова. – Қишлоқ ёшлари нафақат туманимиз, балки вилоятимиз шарафини ҳам ҳимоя қиладиган нуфузли мусобақаларда иштирок этаяптилар.

Ибрат

Дарвоқе, Шаҳриёр Мейлиев, Муҳриддин Раупов, Илёс Ёвқочев, Суҳроб Эрназаров сингари ёшлар таэквондо бўйича мусобақаларда иштирок этиб, вилоят шарафини ҳимоя қилмоқдалар. Улар I ўринни эгаллаб, фахрий ёрлиқ билан тақдирланишди. Дилшода Маржонова ҳам спортнинг таэквондо тури бўйича республикада ўтказилган мусобақаларда иштирок этиб, 2-ўринни эгаллади.

Қишлоқ ёшларининг спортга бўлган қизиқишини янада кучайтириш мақсадида қилинаётган саъй-ҳаракатлар ўз самарасини бераётганлигидан катталар хурсанд. Спорт йўриқчилари Ойбек Назаров ҳамда Асқар Султоновлар ҳар бир спорт машғулотини ўз вақтида аниқ дастур асосида ўтказишаяпти. Бунинг учун фуқаролар йиғини раҳбарияти томонидан барча қулайликлар яратилган.

Тадбиркор Азамат Назаров нафақат спорт мажмуаси, балки маҳалла гузарини қуриб, қишлоқдошлари олқишига сазовор бўлган. Гузарда қариялар чойхонаси, бичиш-тикиш ва зардўзлик цехлари ишлаб турибди. Бу эса кўпгина ёшларни иш билан таъминлаш имконини берди. Фуқаролар йиғинида 2248 нафар аҳоли истиқомат қилади. Кам таъминланган, муҳтож оилаларга ҳам тадбиркор моддий кўмак бериб турибди. Қувончлиси шундаки, маҳалла тўлиқ «Ўрин Мардон» фермер хўжалиги оталиғида. Уни бошқараётган Азамат Назаровнинг савобли ишларидан қишлоқдошлари хурсанд. Яқинда шаҳар билан қишлоқни боғлайдиган 3 километр ички йўл ҳам бу меҳридарё инсон томонидан қуриб берилди.

НУРБЕК

КОНИ ФОЙДА

Бухородаги 37 ўрта мактабда иқтисодий билимларни чуқур ўрганиш услубиёти бўйича семинар ўтказилди. Айтиш керакки, мазкур мактаб "NASDAQ" халқаро дастури бўйича иш олиб бормоқда.

Семинарда шаҳардаги ўрта мактабларнинг иқтисод ўқитувчилари ҳамда АҚШлик тренер Анну Валэндинхем иштирок этди. Семинар мобайнида маркетинг, менежмент, бизнес асослари, бухгалтерлик ҳисоби ва инглиз тили амалиётидан дарслар ўтилди. Дастур доирасида очиқ дарслар, мулоқотлар ва анжуманлар ўтказилди. Ўқитувчилар бир-бирлари билан тажриба алмашишди, хорижий педагогика янгиликлари билан танишдилар.

ЙЎЛАКДАГИ

Айтайлик, сиз ўзингизга мавсумбоп буюм сотиб олмоқчи бўлиб бозор томон йўл оласиз. Бироқ автобус бекатига етмасингизданоқ, шундоққина кўча четига молларини ёйиб харидор чақираётганларга дуч келасиз. Кафтдеккина жойга қалаштириб ташланган буюмларга секин разм солаётганингизни пайқаган сезгир «бозор»чи ёнидаги каттакон сумкасига ишора қилади:

– Нима керак, айтинг. Мана бу ёқдан олиб бераман!

Буни қарангки, унинг сумкасидан сизга зарур бўлган нарса чиқиб қолади!

– Сизга қуйиб қўйгандай ярашди. Олинг, пулингиз ўзингиз билан кетади.

– Пули қанча?

– Жуда арзон. Буни мен анча илгари олиб қўйгандим. Агар ҳозир Чорсуга борсангиз нақ икки баравар қиммат нархга оласиз.

«Икки баравар қиммат» деган сўз негадир сизга кўпроқ таъсир қилади. Шартта пул тўлаб ҳалиги буюмни сотиб оласиз ва ортингизга қайтасиз. Мана бозорча ҳам ёнгинангизда экан. Зарур буюмни арзонга харид қилдингиз. Йўл пули ҳам ёнга қолди. Шуларни ўйлаб қувонасиз.

Шошманг! Хурсанд бўлишга ҳали эрта...

Хафа бўлманг, сиз борйўғи бир мартагина алдандингиз. Лекин йўлаклардаги «олибсотар»лардан кийим-кечак харид қилиб, кейин уларнинг бозордаги нархини эшитгач, «аттанг!» деб қолаётганлар қанча... Шу сингари воқеалар эса бизнинг кунларимизда кўп учрайди.

«ИППОДРОМ КЕЛДИ-И!»

Яқинда сабзавот растасидан мева-чева олаётгандим, аёл кишининг «Ипподром келди-и!» деганини эшитиб тўхтаб қолдим. Товуш келган томонга қарасам, йўл четида бир аёл каттакон оғир сумкаларини ерга қўйиб, бирмабир очар, сабзавот сотаётган хотин-халажлар эса ишларини ҳам ташлаб унинг атрофини ўраб олишганди, «Тавба, бунинг нимаси Ипподром экан?». Ҳайрон бўлаётганимни сезиб, ёнимдаги сотувчи изоҳ берди:

– Қўлидагиларни ўша бозордан олиб келган-да. Ипподром дегани арзон, демоқчи. Лекин, сиз ундан бирор нарса олгандан кўра, Ипподромнинг ўзига борганингиз тузукроқ...

– Ҳа, шундайми?!

Бир пайт ҳалиги «савдогар»нинг буюмларини талашиб-тортишиб сотиб олган хотин-халажлар чувиллашиб кетишди:

– Қаранг, манави сочиқнинг бир чети сўкилган, бошқасини беринг!

– Вой, мен олган кўйлакнинг енгида сариқ доғ бор экан!

– Мана бу рўмолнинг бўёғи ўчган-ку?!

– Халатимни алмаштириб беринг, белбоғи узилиб ётибди!

– Э, олинган нарса олинди, ҳеч бирини алмаштирмайман. Булар шу учун ҳам арзон-да. Қўлма-қўл юриб доғ

ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ ҚЎЛ КЕЛАДИ

Республика Фтизиатрия ва пулмонология илмий-тадқиқот институтида Силни назорат қилиш ва олдини олиш ўқув маркази очилди. Мазкур марказ Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги, АҚШ касалликларни назорат қилиш ва олдини олиш марказлари (СДС) ҳамда "НОРЕ" лойиҳаси ҳамкорлигида ташкил этилди. У АҚШ Халқаро ривожланиш агентлиги (USAID) томонидан молиялаштирилди.

Ўқув марказининг очилиш маросимида АҚШ элчихонаси ходими Майкл Райнерт, Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазири ўринбосари М.Ҳожибеков, Марказий Осиё республикаларида силни назорат қилиш бўйича Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг мувофиқлаштирувчиси доктор Цогт, Ўзбекистон ва АҚШ ҳукумати вакиллари иштирок этдилар.

Силни назорат қилиш ва олдини олиш ўқув маркази маҳаллий мутахассисларни Жаҳон соғлиқни сақлаш маркази томонидан тавсия қилинган DOTS (Бевосита кузатув остида даволаш, қисқа курс) дастурига биноан биноан сил касаллигини ташхис қилишнинг лаборатория усулларига ҳамда мазкур инфекцияни электрон кузатиш ва касаллик ҳолларида қандай тадбир кўришга ўргатиш мақсадида тузилди.

USAID нинг "НОРЕ" лойиҳаси томонидан ўқув марказига замонавий лаборатория асбобларининг тўла туркуми, идора жиҳозлари, реактивлар ва лаборатория учун бинокуляр микроскоплар, машқ микроскопи, биологик хавфсизлик кабинети, компьютер, лазер принтер, нусха кўчириш машинаси, ТВ-видео жиҳозлари, мультимедиа проектор, слайд проектор, диапроектор, дистиллятор, турли хавфсизлик мосламалари, идора ва лаборатория мебел жиҳозлари тақдим этилди. Океан ортидан етказилган юкнинг умумий қиймати 68 минг 268 АҚШ долларига тенг.

"СДС" ва "НОРЕ" лойиҳаси мутахассислари сил ва пульмонология илмий-тадқиқот институти билан ҳамкорликда 2000 йилнинг май ойидан 2003 йилнинг октябрига қадар силнинг лаборатория усулида ташхис қилишга оид ўн олтита семинар ўтказиб, уларда Ўзбекистоннинг барча минтақаларидан келган 200 нафардан зиёдроқ лаборатория мутахассисларини ўқитдилар.

"СДС" ва "НОРЕ" лойиҳаси янги ташкил этилган ўқув марказида бундан кейин ҳам сил касаллигини лаборатория усулида ташхис қилишга доир трейнингларни ўтказишни давом эттиради.

"Туркистон-пресс"

ДЕМОКРАТИК ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ САРИ

Саволларингизга Тошкент вилояти соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитаси ҳуқуқшуноси Аҳмаджон Эшонқулов жавоб беради

САВОЛ: ноқулай меҳнат шароитида ишлаётган ишчиларга белгиланган муддатидан олдин пенсияга чиқиш ва бошқа моддий имтиёзлар белгиланган. Бу имтиёзлар гуруҳида ёнилғи қуйиш шохобчаларида ишлаётган операторлар ҳамда бензокаш, тепловоз ҳайдовчилари зарарли иш шароитида узлуксиз бир лавозимда кўп йил ишлаганларнинг 5 йил олдин пенсияга чиқиши кўрсатилганми?

Ш.ТЎРАЕВА,
Оқолтин тумани

ЖАВОБ: Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 12 май 250-сонли қарори билан тасдиқланган имтиёзли шартларда пенсияга чиқиш ҳуқуқини берувчи ишлаб чиқариш муассасалари, ишлар, касблар, лавозимлар кўрсаткичларининг 3-рақамли рўйхати 1-қисмига мувофиқ тепловоз ҳайдовчилари шу соҳада 12 йилу 6 ой ишлаган бўлсалар умумий иш стажи 25 йилдан кам бўлмаган ҳолда фуқароларнинг Давлат пенсия таъминоти тўғрисидаги қонуннинг 12 -моддасига асосланиб муддатидан 5 йил олдин ёшга доир пенсияга чиқиш ҳуқуқига эгадирлар. Ёнилғи қуйиш шохобчаларида ишлаётган операторларга эса ушбу имтиёз назарда тутилмаган.

САВОЛ: мен 1941 йилда туғилганман. 1986 йили 6 ойлик Чернобл ҳалокати оқибатларини тугатишда қатнашганман. Шу сабабли III гуруҳ ногиронлиги олганман. Ўтган йиллар мобайнида барча имтиёзлардан фойдаланиб келдим. Бироқ кўмир ёқилғиси билан таъминланмадим. Агар кўмир бериш имконияти бўлмаса унинг ўрнини қоплайдиган миқдорда пул берилиши керакми?

А.РАҲИМОВ,
Поп тумани.

ЖАВОБ: Вазирлар Маҳкамасининг 1992-йил 7-апрелдаги 170-сонли қарорига асосан биз III гуруҳ Чернобл ҳалокатини тугатишда қатнашган ногирон сифатида ҳар йили бир марта ички имкониятдан келиб чиққан ҳолда кўмир ёқилғиси билан таъминланишингиз керак. Сиз албатта туман ижтимоий таъминот бўлимига мурожаат қилинг. Лекин кўмир бўлмаган тақдирда унинг ўрнини қоплайдиган миқдорда пулини бериш қонунда назарда тутилмаган.

Саволингизга ЎзКУФКнинг меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилиш бўлими мудири Маҳмуджон Исаев жавоб беради

САВОЛ: II гурух ногирони бўлганим учун ер солиғидан озод бўламанми? Ҳозир менинг номимда иккита ҳовли бор. Бу ҳолатда биттаси учун ҳам ер солиғи ҳам мулк солиғи тўлайсиз дейишмоқда. Агар иккала ҳовли учун мулк солиғи тўласангиз, иккаласи учун ҳам ер солиғидан озод бўласиз, дейишмоқда.

М.ЮСУПОВ,
Тошкент шаҳри, меҳнат фахрийси.

ЖАВОБ: Солиқ Кодексининг 102-моддасига биноан қуйидаги жисмоний шахслар ер солиғидан озод қилинадилар:

1) яйлов чорвачилигининг чўпонлари, йилқибоқарлари, механизаторлари, ветеринар врачлари ва техниклари бошқа мутахассислари ва ишчилари;

2) «Ўзбекистон Қаҳрамони», Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Меҳнат Қаҳрамони унвонларига сазовор бўлганлар, учала даражали Шуҳрат ордени билан тақдирланганлар, 1941-1945 йиллардаги уруш ногиронлари ва қатнашчилари;

3) хизматни Афғонистон Республикасида ва жанговар ҳаракатлар олиб борилган бошқа мамлакатларда вақтинча бўлган қўшинларнинг чекланган контингенти таркибида ўтаган ҳарбий хизматчилар ҳамда ўқув ва синов йиғинларига чақирилган ҳарбий хизматга мажбурлар;

4) ҳақиқий муддатли ҳарбий хизматга чақирилган ҳарбий хизматчиларнинг оилалари – хизмат муддатига;

5) I ва II гуруҳ ногиронлари;

6) ёлғиз пенсионерлар;

7) боқувчисини йўқотган кўп болали оилалар;

8) концентрацион лагерларнинг собиқ ёш тутқунлари, Чернобил АЭСдаги фалокат оқибатларини тугатишда иштирок этган шахслар;

9) кўчириб келтирилган фуқаролар келиб жойлашган ер участкалари бўйича – ер участкалари берилган вақтдан эътиборан беш йилгача.

Ушбу имтиёзлар якка тартибда уй-жой қуриш ва шахсий ёрдамчи хўжалик юритиш учун қонун ҳужжатларида назарда тутилган меъёрлар доирасида ер участкалари берилган жисмоний шахсларга нисбатан татбиқ этилади.

Солиқ Кодексининг 93-моддасига биноан қуйидаги жисмоний шахсларнинг иморатлари, бинолари ва иншоотларига солиқ солинмайди:

«Ўзбекистон Қаҳрамони», Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонларига сазовор бўлган, учала даражали Шуҳрат ордени билан тақдирланган шахсларнинг;

1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчилари ва партизанлари, уларга тенглаштирилган шахслар, ички ишлар ва давлат хавфсизлиги органлари таркибида хизмат қилган шахсларнинг ҳаракатдаги армия таркибига кирган ҳарбий қисмлар, штаблар ва муассасаларда штатдаги лавозимларни эгаллаган шахслар, Ленинград шаҳри қамалида бўлганларнинг ва концентрацион лагерларнинг собиқ ёш тутқунлари, хизматни Афғонистон Республикасида ва жанговар ҳаракатлар олиб борилган бошқа мамлакатларда вақтинча бўлган қўшинларнинг чекланган контингенти таркибида ўтаган ҳарбий хизматчилар ҳамда ўқув ва синов йиғинларига чақирилган ҳарбий хизматга мажбурларнинг;

қаҳрамон-оналар, шунингдек, ўн нафар ва ундан ортиқ фарзанди бор аёлларнинг;

Чернобл АЭСдаги авария оқибатларини тугатишда иштирок этганлик учун имтиёзлар олаётган фуқароларнинг (шу жумладан у ерга вақтинча ёки хизмат сафарига юборилган шахсларнинг);

пенсионерларнинг, шунингдек, I ва II гуруҳ ногиронларининг;

муддатли хизмат ҳарбий хизматчилари ва уларнинг оила аъзоларининг – хизматни ўташ даврида;

ҳарбий хизмат мажбуриятларини бажаришда ярадор, контузия бўлганлик ёки шикастланганлик оқибатида ёки фронтда бўлиш туфайли орттирилган касаллик оқибатида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг ота-оналари ва бошқа турмуш қурмаган рафиқаларининг (эрларининг);

Ўзбекистон Республикасида Мудофаа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирликлари, Миллий хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчилари жумласидан бўлган ногиронларнинг, ички ишлар органларининг хизмат вазифаларини адо этаётганда ярадор, контузия бўлганлик ёки шикастланганлик оқибатида ногирон бўлиб қолган бошлиқлар ва оддий хизматчилар жумласидан бўлган шахсларнинг.

Ушбу имтиёзлар мол-мулк эгасининг танловига қараб, мол-мулкнинг ҳар бир тури бўйича фақат бир объектга тааллуқли бўлади.

Дўстлик тумани дала меҳнаткашлари бўш вақтларида газета ва журналларни кўздан кечириб, республикамизнинг жўшқин ҳаёти ва дунё воқеаларидан хабардор бўлишга одатланишган.

Суратда: «Елканли» фермер хўжалиги аъзолари ўзаро мулоқот чоғида.

Б.НОРҚУЛОВ
олган сурат

НОЗИРЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

Бухоро вилояти Ички ишлар бошқармаси ташаббуси билан "Энг яхши профилактика нозири" соврини учун танлов ўтказилди. Маҳаллий матбуот нашрлари ушбу ташаббусни қўллаб -қувватлашди.

-Йил давомида журналистлар вилоятнинг туман ва шаҳарларидаги кўпгина таянч пунктларининг ишлари билан танишдилар, деди вилоят ички ишлар бошқармаси бошлиғи Т.Сатторов "Туркистон-пресс" мухбирига. - Газеталарда ҳуқуқ- тартибот ходимларининг фаолиятидан ҳикоя қилувчи мақолалар мунтазам чоп этилди.

Т.Сатторовнинг таъкидлашича, танлов таянч пунктлари фаолиятини янада кучайтирди, профилактика нозирларининг ишларини яхшилади. Бу ўз навбатида юз бериши мумкин бўлган кўпгина қонунбузарликларнинг олдини олди. Танлов натижаларига кўра Когон туман ички ишлар бўлимининг 42- таянч пункти ходими Сирожиддин Файзиев пешқадамликни қўлга киритди. Навбатдаги ўринлар қоракўллик Тожиддин Бобоев ва ғиждувонлик Йўлдош Хайриевларга насиб этди.

Саволларингизга Тошкент вилояти соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитаси меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилиш бўлими мутахассиси Ҳабиба Асатова жавоб беради

САВОЛ: пенсияга чиқишдан олдин 18 йил шифохонада ҳамшира бўлиб ишладим. Пенсияга чиққанимдан сўнг ошхонада ишчи лавозимида ишламоқдаман. Нафақамни тўлиқ олишга ҳаққим борми?

О.НОМОЗОВА,
Термиз шаҳри.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 17 мартдаги «Хотин-қизларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонига мувофиқ ишлаб чиқилган ёшга доир пенсияга чиққандан кейин ишлаётган аёлларга пенсияларни тўлиқ миқдорда тўлаш тартибига биноан ходим ёшга доир пенсияга чиққандан кейин ўрта ва кичик тиббиёт ходимлари, провизорлар, ногирон болаларнинг интернат уйларида, «Меҳрибонлик» уйларидаги тарбиячилар шунингдек, кутубхоначилар сифатида ишни давом эттираётган ва пенсияга чиқиш олдидан мазкур мутахассисликлар бўйича камида ўн йил стажга эга бўлган аёлларнинг 1999 йил 1 июлдан пенсияларни тўлиқ миқдорда олиш ҳуқуқи сақлаб қолиниши белгиланган.

Пенсияга чиққандан кейин Фармонда назарда тутилмаган мутахассисликлар бўйича ишни давом эттираётган аёлларга пенсия умумий асосларда тўланади. Сиз ишлаётган мутахассислик Фармонда кўрсатилмаган.

САВОЛ: қишлоқ участка шифокорига узлуксиз иш фаолияти учун қўшимчалар борми? Агар бўлса ойлик иш ҳақининг қанча фоизини ташкил этиши мумкин?

С.ЯРАШЕВА,
Булунғур тумани.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш Вазирлиги томонидан 1991 йил 15 августда тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида Соғлиқни сақлаш ходимларига иш ҳақи тўловлари бўйича янги тартибдаги қўлланманинг 5-бўлим, 1,2-бандларига асосан қишлоқ участка шифокорига узлуксиз иш фаолияти учун ойлик иш ҳақига бериладиган қўшимча 3 йил узлуксиз ишлагач, кейинги ҳар икки йилда ойлик иш ҳақининг 10 фоизидан қўшиб борилади ва ойлик иш ҳақининг 40 фоизигача қўшиб берилиши қайд этилган.

САВОЛ: тиббиёт ходимларига 15 фоизли моддий рағбатлантириш бериш ҳақида маълумот берсангиз.

И.АҲМЕДОВ,
Тошкент шаҳри.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 16 августдаги ПФ-1273 сонли фаpмонига асосан бюджет ташкилотларида ходимларни моддий рағбатлантириш махсус фонди барча корхона, ташкилот ва муассасаларда ташкиллаштирилади. Бу 15 фоизли моддий рағбатлантириш Республика бюджети ҳисобидан ташкиллаштирилиб, йил охирида келгуси йил учун сметага киргизилади ва тасдиқланади.

15 фоизли моддий рағбатлантириш жамғармаси мукофот сифатида тақсимланади. Мукофот юбилей саналарида, байрам кунлари ва ҳисобот даврининг якунлари учун тўланиши мумкин. Яна ўз хизмат вазифасини сидқидилдан бажарган ва юқори малакали ходимларга ойлик иш ҳақига қўшимча сифатида тақсимланади. Мукофот юбилей саналарида, байрам кунлари ва ҳисобот даврининг якунлари учун тўланиши мумкин. Шунингдек, хизмат вазифасини сидқидилдан бажарган ва юқори малакали ходимларга ойлик иш ҳақига қўшимча сифатида ҳам берилади, лекин бу қўшимча тариф ставкасидаги иш ҳақининг 50 фоизидан ошмаслиги лозим. Иш сифати камайганда, ёмонлашганда ёки берилган вазифа ўз вақтида бажарилмаганда ёхуд меҳнат интизомига риоя қилинмаганда бу қўшимча берилмаслиги мумкин.

БИЗДАН СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

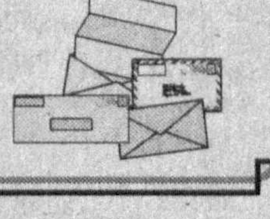

Саволингизга ҳуқуқшунос Насиба Тиллахўжаева жавоб беради

САВОЛ: қандай ҳолларда ходимлар меҳнат таътилини узайтириш ёки бошқа муддатга кўчириш ҳуқуқига эга?

Ш.СУЛТОНОВА,
Қарши шаҳри.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 145-моддасига асосан ходимлар қуйидаги ҳолларда меҳнат таътилини узайтириш ёки бошқа муддатга кўчириш ҳуқуқига эгадирлар:

– вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик даврида;

– ҳомиладорлик ва туғиш таътили муддати бошланганда;

– йиллик таътил ўқув таътилига тўғри келиб қолганда;

– давлат ёки жамоат вазифаларини бажараётганда, башарти қонунлар ёки бошқа меъёрий ҳужжатларда бундай вазифаларни бажариш учун ходимни ишдан озод этиш назарда тутилган бўлса.

Меҳнат Кодексининг 145-моддаси тўртинчи қисмига мувофиқ, ходим белгиланган муддатда таътилнинг бошланиш вақти тўғрисида ўз вақтида хабардор қилинмаган ёки унга таътил бошлангунга қадар таътил вақти учун ҳақ тўланмаган тақдирда ҳам иш берувчи ходимнинг аризасига биноан меҳнат таътилини бошқа вақтга кўчириши шарт.Иш берувчи, шунингдек, қонунлар ва меҳнат тўғрисидаги бошқа ҳужжатларга мувофиқ таътилдан ўзлари учун қулай вақтда фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлган ходимларнинг ҳам таътилни бошқа муддатга кўчириш ҳақидаги илтимосини қаноатлантириши шарт.

Жамоа келишувлари, жамоа шартномаси ёки меҳнат шартномаси билан ходимлар таътилини узайтириш ёки уни бошқа муддатга кўчириш ҳуқуқига эга бўладиган бошқа ҳоллар ҳам назарда тутилиши мумкин. Масалан, ишлаб чиқариш юмушлари энг кам бўлган даврда ходимнинг икки ёки ундан ортиқ боласи бор аёлнинг ёхуд ўн беш йил ва ундан ортиқ меҳнат стажига эга бўлган ходимнинг илтимосига биноан ва ҳоказо.

Яна бир савол туғилиши табиий, яъни оиланинг бетоб аъзосига қараб ўтирган тақдирда меҳнат таътили узайтирилиши керакми?

Юқорида қайд этиб ўтилганидек, Меҳнат Кодексининг 145-моддасига мувофиқ ходим таътил даврида вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик юзага келса таътилни кўчириш ёки, узайтириш ҳуқуқига эга. Мазкур ҳолда ходимга касаллик бошланган кундан эътиборан соғайиб кетгунча ёки ногиронлик белгилангунча вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси тўланади. Таътил эса вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик кунлари сонига монанд узайтирилиши (ёки бошқа муддатга кўчирилиши) керак.

Эслатиб ўтамиз, Меҳнат Кодексининг 285-моддаси биринчи қисмига мувофиқ, вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси нафақат ходимнинг ўзи касал бўлганда, балки баъзи бошқа ҳолларда ҳам, чунончи, оиланинг бетоб аъзосини парвариш қилганда ҳам тўланади.

Бироқ, илгари амал қилган «Давлат ижтимоий суғуртаси бўйича нафақалар тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида»ги Низомнинг 17-банди бешинчи қисмига кўра, оила аъзоси ходимнинг меҳнат таътили даврида касал бўлиб қолган бўлса, вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси берилмаган, меҳнат таътили эса узайтирилмаган.

Кўрсатиб ўтилган Низомнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини текшириш тўғрисидаги масала Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди томонидан кўриб чиқилган. Конституциявий суднинг 1998 йил 26 февралда ушбу масала юзасидан қабул қилинган қарорида шунга эътибор қаратилганки, агар оила аъзоси ходимнинг меҳнат таътили даврида касал бўлиб қолса, ходим таътилдан белгиланган мақсадда фойдалана олмайди. Чунки дам олиш ва иш қобилиятини тиклашга эмас, балки касални парваришлашга мажбур бўлади. Зикр этилган меъёр меҳнат таътили даврида оиланинг бетоб аъзосини парваришловчи ходимларнинг дам олиш ва ижтимоий таъминотга бўлган конституциявий ҳуқуқларини камситишга асосланиб, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди илгари амалда бўлган «Давлат ижтимоий суғуртаси бўйича нафақалар тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида»ги Низомнинг 17-банди бешинчи қисмини Ўзбекистон Республикаси Конституциясига номувофиқ деб топди.

Демак, агар ходим меҳнат таътили даврида оиланинг бетоб аъзосини парвариш қилган бўлса ва бу вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик варақаси билан тасдиқланган бўлса, унга нафақа тўланади. Меҳнат таътили эса оиланинг бетоб аъзоси парвариш қилинган кунлар сонига монанд узайтирилиши керак.

Яна шуни таъкидлаш жоизки, мазкур масала Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2002 йил 8-майда 1136 рақами билан рўйхатга олинган ва 2002 йил 18-майдан кучга кирган «Давлат ижтимоий суғуртаси бўйича нафақалар тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида»ги Низомнинг 14-бандида ўз аксини топган.

«ИҚТИДОР» — ЁШЛАРНИНГ СЕВИМЛИ ЎЙИНИ

Мамлакатимизда баркамол авлодни вояга етказиш, уларни эртанги куннинг муносиб ворислари этиб тарбиялашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, Ўзбекистон телевидениесида берилаётган турли мавзудаги кўрсатувлар, интеллектуал ўйинлар ана шу эзгу мақсадга хизмат этмоқда.

«Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Тошкент шаҳар бўлими ҳамда «Савдогар» газетаси ҳомийлигида ташкил этилаётган «Иқтидор» интеллектуал ўйини ана шулар жумласидандир. Эътироф этиш жоизки, «Иқтидор» қисқа вақт ичида ёшлар орасида ўз мухлислари ва нуфузига эга бўлди. Унда Тошкент шаҳридаги барча олий ва ўрта-махсус ўқув юртларининг билимга чанқоқ, қизиқувчан, қобилиятли талабалари иштирок этмоқдалар.

Дарҳақиқат, тобора талаба-ёшлар орасида оммавийлашиб бораётган ва баҳс-мунозарага чорлаётган телевикториналар уларнинг билимини ошириб, фикрлаш қобилиятини ўстиришда ҳамда, маънавиятини бойитишда муҳим омил бўлмоқда. Яна бир жиҳати шундаки, кўплаб иқтидор эгалари бўлмиш ёшларни кашф этмоқда.

Биз бир гуруҳ телеўйин қатнашчилари билан суҳбатлашиб, уларнинг бу ҳақдаги фикр-мулоҳазалари билан қизиқдик.

– Барчага маълумки, ҳар бир мамлакат келажаги ҳар томонлама зукко, қобилиятли ёшлар қўлидадир. Шунинг учун «Иқтидор» каби интеллектуал ўйинлар фидойи кишиларни шакллантиришда алоҳида аҳамиятга эга, – дейди Тошкент Давлат иқтисодиёт университетининг талабаси Жасур Абдусаматов.

– Биз ушбу қизиқарли ўйинда мунтазам қатнашишга ҳаракат қиламиз, – дейди Сирғалидаги политехника касб-ҳунар коллежининг 2-курс толиби Дониёр Ҳожиев. – Чунки, бундан олам-олам таассуротга эга бўламиз. Шу йили ўтказилган «Сиз тарихни биласизми?» республика кўрик-танловида фахрли ўринни эгалладик. Сир эмаски, ана шу муваффақиятга эришишимизда телеўйинда қатнашувимиз муҳим аҳамият касб этди. Бундан ташқари, биз кўплаб дўстлар орттирдик.

– «Иқтидор» интеллектуал ўйинига турли олий ўқув юртларидан мутахассислар таклиф этилиб, ҳакамлар ҳайъати тузилса ва улар ўйинни кузатиб боришса, қатнашчиларнинг ҳар хил эътирозларига ўрин қолмасди, – дейди Юридик институтининг талабаси Аъло Жумаев.

Қувонарлиси шундаки, «Иқтидор» қизиқарлилиги ва мавзусининг хилма-хиллиги билан кўпчиликнинг олқишига сазовор бўлмоқда. Унда ғолибликни қўлга киритган жамоа аъзолари ҳомий ташкилотлар томонидан рағбатлантирилмоқда. Жумладан, ўтган галдаги телеўйиннинг «Энг яхши савол эгаси»га «Ишонч» газетасининг қимматбаҳо совғаси топширилди. Шуни ҳам таъкидлаш жоизки, тадбир ташкилотчилари саховатдан ҳам четда қолаётганлари йўқ. «Савдогар» газетаси ҳомийлигига олинган ногиронларга мурувват кўрсатиш мақсадида ногиронлик аравачаси топширилди.

О.ЭРГАШЕВ,
«Ишонч» мухбири

«БОЗОР»ЛАР

«ШУ ЎН СЎМИЗ ҚОЛАДИ, ЎРГИЛАЙ!»

Метронинг «Буюк Ипак йўли» бекати ёнидаги узун йўлакда чоғроққина бозорча бор. Бу ерда рўзғор учун зарур бўлган ҳамма нарсани харид қилиш мумкин. Гуруч, мош, нўхат дейсизми... Ёки тухум, сариёғ, колбаса, пишлоқ дейсизми... Сабзавоту ошкўкларнинг ҳамма хилидан бор. Хуллас, шу кичкина бозорчадаги тўкин-сочинликни кўриб яйраб кетасиз. Бироқ, савдо-сотиққа келганда...

—Олаверинг, шу ўн сўмиз қолади, айланай, дея такрорлайди олибсотар опахон.

Қай бир куни қўшним ёзғириб гапирди. У шу бозорчадан ҳар килограмига 550 сўм тўлаб ўн кило гуруч олган. Аммо, эртасига эшитсаки, Қўйлиқ бозорида шу гуручнинг ҳар килограмини 450 сўмдан олиш мумкин экан. Демак, «бозорчи»га бизнинг «атиги ўн сўм»имиз қолаётгани ёлғон экан-да?!

Кейин тушундикки, бу бозорча аҳли эрта тонгданоқ Қўйлиқ ё Чорсу томон шошилади. У ердаги деҳқонларнинг маҳсулотларини кўтарасига арзон-гаровга сотиб олишади. «Иши бошидан ошиб ётган» деҳқон оз бўлса-да мўмайгина пул қўлига тушганидан суюниб, уйига жўнайди. «Олибсотар» эса бу маҳсулотнинг ҳар килограммига ўзи хоҳлаган нархни қўйиб кечгача бозорда ўтиради. Қаранг, кимдир қўли қавариб йил бўйи меҳнат қилади, яна кимдир шу меҳнатчи ортидан катта фойда кўради!

Шу фойда қадоққўл деҳқонимнинг ўзига буюрса бўлмайдими...

КОНФЕТ АРЗОН... ЛЕКИН СИФАТИ-ЧИ?

Гавжум кўча.

Йўловчилар у ёкдан бу ёққа ўтиб турибди. Шундоққина кўча чеккасида сувқоғозга солинган хилма-хил конфетларни қўлида ушлаб турган аёл беихтиёр диққатингизни тортади.

– Конфет олиб кетинг. Ҳар хилидан бор.

Сўнгра шоколадли, мармеладли, ёнғоқли, асалли конфетлардан бирма-бир олиб кўрсата бошлайди. Буларнинг бир килограми дўконда 3 минг сўмдан 10 минг сўмгача. Аёл эса сизга ҳар килосини 2700 сўмдан бермоқчи.

– Сариоғочдан олиб келганман, менга жуда арзонга тушган. Олинг, ютқазмайсиз, - дейди у.

Бугуннинг гапи

Ўйлаб қоласиз. Арзонликка арзонкуя... Бироқ унинг сифати-чи? Балки бу конфетлар уй шароитида, хонаки усулда тайёрлангандир?! Ёки сотиб олинганидан буён бир неча ойлар илиқ жойда сақлангандир? Шундай экан, уларнинг эскириб, сифати бузилмаганига ким кафолат бера олади?! Сифатсиз кийимни билмасдан сотиб олсангиз киймасдан қўя қоласиз. Аммо, сифати паст конфет истеъмол қилингач... Соғлиғимизга жиддий зиён етказади-ку!

...Ҳа, бозор – улкан жой. Бу жойнинг ўз қонун-қоидалари, ўзига хос тартиб-интизоми бор. Бугунги бозорларимизда муомала маданиятига кенг амал қилинади, харидорлар билан ўзаро мулоқот анча яхшиланган. Бу жиҳатдан катта бозорларимизга манаман деган чет элликлар ҳам ҳавас қилишаётгани бежизмас. Бироқ, бозорнинг чекка-чеккаларида юриб, арзон-гаровга олган сифатсиз молларини пуллаш мақсадида харидор қидириб юрган «олибсотар»ларнинг кўпайиб бораётгани ғашимизга тегади, баъзан. Ҳатто, идорасию ишидан бўшаб, олибсотарликни тирикчилик манбаига айлантириб олганлар ҳам учрайди. Аслида, бундай енгил-елпи йўл билан фойда кўриш – касб эмас, балки бошқаларни алдаб тирикчилик ўтказишдир. Бунинг ўрнига ўз кучимиз билан маҳсулот етиштирсак, яхши эмасми? Тадбиркорлик ва ташкилотчиликни йўлга қўйиб, бозорларимиз мўл-кўллигини таъминлашга ҳисса қўшсак-чи? Ахир билишимиз, ақл қувватимиз ва тажрибаларимизга таяниб янги дастгоҳлар қурсак, ҳунар курслари очсак, тер тўкиб ишлаб ҳалол даромадга эга бўлсак, қандай соз! Қолаверса, бир-биримизни алдаб пул топиш ҳеч бир аҳлоқ қоидаларига ҳам тўғри келмайди...

«Юртимиз равнақига мен қандай улуш қўшаяпман?» деган саволга ўзимиздан ижобий жавоб топсаккина, биз оиламизга, маҳалламизга ва элимизга манфаат келтираётган бўламиз.

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА

КИМОШДИ САВДОСИДА - ПАХТА ТОЛАСИ

Мамлакатимизнинг турли ҳудудларидан 156 корхона Республика товар-хомашё биржаси томонидан ички истеъмолчилар, асосан, енгил саноат корхоналари учун уюштирилган пахта толасини сотиш бўйича кимошди савдосида иштирок этди.

Андижон, Жиззах, Қашқадарё, Наманган, Самарқанд, Сирдарё, Тошкент, Фарғона ва Хоразм вилоятлари «Пахтасаноат» ҳудудий акциядорлик уюшмалари ўз маҳсулотини сотди.

Савдога 2000 тонна тақчил хомашё қўйилди. Лотларда пахта толасининг сифати, нави, типи ҳақидаги маълумотлар, бошланғич нархлар кўрсатилди.

Кимошди савдосида маҳсулот учун энг баланд нарх таклиф этган 21 корхона ғолиб чиқди. Айниқса 4 ва 5-типдаги 5-нав пахта толасига талаб юқори бўлди. Савдо жараёнида уларнинг нархлари бошланғичга қараганда 7,5 ва 24,3 фоиз ошди. Натижада, биринчи позициядаги бошланғич нархи 799 минг 370 сўм бўлган товар 993 минг 370 сўмга сотилди. Иккинчи позиция бўйича бошланғич нархи 788 минг 566 сўм бўлган пахта толасини сотишдан тушган даромад 847 минг 566 сўмни ташкил қилди.

(ЎзА)

Футбол

ЎЗБЕКИСТОН

терма жамоаси Хитойга боради

Одатда бундай пайтларда «муддатидан илгари» деган ибора ишлатилади. Ҳа, ўзбек футболи мухлислари бахтига шундай қувончли воқеа ўзини узоқ куттирмай қалбларни сурурга тўлдирди.

Очиғи, 2004 йилда Хитойда бўладиган Осиё чемпионати «А» гуруҳи баҳсларининг Тошкентда ўтказилган биринчи давра учрашувлари поёнига етгач, кўнгилда пича хиралик қолган эди. Бунга сабаб - Тожикистон билан кечган матчда вакилларимиз темир-бетонга айланган рақиб ҳимоясини сира ёриб ўтолмагани эди, албатта. Ўз томошабинларининг қўллаб-қувватлаши остида эришилмаган натижанинг олис Бангкокда амалга оширилишига ишончсизлик билдирганлар ҳам топилганди ўшанда.

Аксига олиб, иккинчи давранинг биринчи ўйини айнан Тожикистон терма жамоаси билан бўлиши эса, нимасини яшириш керак, бироз чўчитгани рост. Ҳар ҳолда донг таратган легионерларимиз – Максим Шацких, Владимир Маминов, Олег Пашининлар уддасидан чиқолмаган вазифани маҳорат жиҳатдан улардан қуйироқ поғонада турадиган бошқа футболчилар амалга ошириши осон эмасди.

Йўқ, ҳаммаси кўнгилдагидек тугади. Энг муҳими, 17 ноябр куни Бангкок майдонида тўп сурган терма жамоамиз кўпдан соғиниб қолганимиз комбинацион ўйин намойиш этиб, ён қўшниларимизнинг ҳимоя чизиғини чок-чокидан сўкиб юбориш имконини топа билдилар. Натижа ҳам шунга яраша бўлди. Тожикистонлик Бурхонов томонидан киритилган ягона тўпга жавобан Шишелов иккита, Копадзе ва Кошелев биттадан тўп йўллаб, йирик ва энг муҳими, орзиқиб кутилган ғалабани таъминладилар.

Ушбу муваффақиятдан сўнг Ўзбекистон терма жамоаси жамлаган очколар сони ўнтага етди. Бу деган сўз, эндиликда командамиз Хитойга бериладиган йўлланма эгасига айланди. Сянган ва Таиланд билан бўладиган кейинги ўйинлардан қатъи назар биз бугунданоқ Равшан Ҳайдаров ва унинг шогирдларини кутлашимиз мумкин!

Иккинчи давранинг иккинчи жуфтлиги ўртасидаги учрашувда ҳам йирик ҳисоб қайд этилди. Тошкентда барча ўйинларни бой берган таиландликлар ниҳоят ўз майдонларида ғалаба нашидасини сурдилар. Улар Сянган термаси билан ўтказилган баҳсда тўла устунликка эришдилар. Буни ҳисоб ҳам тасдиқлаб турибди – 4:0.

Турнир жадвали

	Ў	Ю	Д	М	Т-Н	О
1. Ўзбекистон	4	3	1	0	11-2	10
2. Тожикистон	4	1	2	1	2-4	5
3. Сянган	4	1	1	2	3-9	4
4. Таиланд	4	1	0	3	5-6	3

Шингил хабарлар

Ўқ отиш

ВАКИЛЛАРИМИЗ ШАШТИ БАЛАНД

Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси матбуот хизматидан хабар қилишларича, 20 - 30 ноябр кунлари Алмати шаҳрида ўқ отиш спорти бўйича Қозоғистон очиқ-кубоги баҳслари бўлиб ўтади.

Яқиндагина янги сайланган ўқ отиш Федерацияси раҳбарлари бу мусобақага 12 кишидан иборат спорт делегациясини жўнатишни режалаштирган. Улар қаторидан иқтидорли спортчиларимиздан Д.Мухторов, В. Споринов, С. Возмищев, Э.Осмонов, И. Шайхов, А. Аканова, Ю. Шаховалар ҳам жой олган.

Сув спорти

«СУВ ПАРИСИ» ТУРНИРИ

Шу ойнинг 20-22 ноябр кунлари Ўзбекистон спорт мажмуи сув ҳавзасида бўлиб ўтадиган, «Сув париси» халқаро турнирига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Тўртинчи бор ташкиллаштирилаётган турнир «Соғлом авлод» жамғармаси, «Камолот» ёшлар ҳаракати, Республика хотин-қизлар қўмитаси, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси томонидан ўтказиляпти. Унда Россия, Қозоғистон, Хитой, Жанубий Корея каби ўндан ортиқ мамлакатлардан сув спорти маликалари иштирок этади.

Кураш

ЯНГИ ЗЕЛАНДИЯ – БИРИНЧИ

Аввал хабар қилганимиздек Янги Зеландиянинг Окленд шаҳрида ўзбек кураши бўйича Океания биринчилиги ниҳоясига етди.

Ушбу чемпионатда қитъанинг ўндан ортиқ мамлакатларидан кучли полвонлар гиламга чиқдилар. Биринчиликда 66, 81, 88 килограмм вазн тоифасида ғолибликни қўлга киритган мезбонлар умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгалладилар.

Волейбол

АГМК–ЭНГ КУЧЛИ

Қадимий Бухоро шаҳрида қарийб бир ҳафта давом этган волейбол бўйича XII чемпионат баҳсларининг биринчи давраси якун топди. Суперлига номини олган эркаклар ўртасидаги биринчилик баҳслари жуда қизиқарли кечди. Ўйинларда уюшқоқлик кўрсатган Олмалиқ кон-металлургия комбинати жамоаси барча рақиблари устидан ғалаба қозонди. Фарғонанинг «Ниҳол» жамоаси эса аксинча, барча учрашувларда мағлубиятга учради.

Биринчи давра якунларига кўра турнир жадвали қуйидагича кўриниш олди.

	Партиялар	Очко
1. «АГМК» (Олмалиқ)	15-2	10
2. «Самарқанд-Телеком»	13-5	9
3. «Кеш» (Шаҳрисабз)	11-8	8
4. «Парвоз» (Наманган)	7-9	7
5. «Динамо» (Андижон)	4-12	6
6. «Ниҳол» (Фарғона)	1-15	5

СТУДИЯ СОВҒАСИ

Марказий Осиёда тўнғич олий ўқув юрти ҳисобланган Ўзбекистон Миллий университети яқинда ўзининг 85 йиллигини нишонлади. Бу муҳим воқеа муносабати билан янги ҳужжатли фильм юзага келди.

«Ўзбектелефильм» студиясининг истеъдодли режиссёри Ш.Бизатов томонидан яратилган мазкур экран асари олий ўқув юрти йилномасининг экранга кўчган тасвирлари мажмуаси бўлди.

Бу изланувчан кино-санъаткорнинг «Мўлкўлчилик» деб номланган навбатдаги ижод намунаси ҳам эътиборни ўзига тортадиган жонли лавҳаларга бой.

Студия ижодкорлари яна қатор янги фильмлар устида иш олиб боришмоқда. «Музаффар» деб номланган телефильмда солиқ ходимлари фаолиятлари ҳикоя қилинса, «Давон» деган фильм эса тоғ йўли бунёдкорлари меҳнатини акс эттиришга бағишланади.

Яқин орада экранлаштириладиган «Имон» фильми ахлоқий мавзу доирасида баҳс юритади.

И.АКБАРОВ

ЧЕХИЯ МАДАНИЯТИ КУНЛАРИ

Ўзбекистон билан Чехия санъаткорлари ўртасидаги ижодий алоқалар кўпдан бери давом этиб келмоқда. Кейинги йилларда бу ҳамкорлик доирасида ҳар икки мамлакатда йирик маданий тадбирлар амалга оширилди.

Республикамизда «Чехия миллий куни» ўтказилиши ҳам айни муддао бўлди. Ўша куни намойиш қилинган чех рассомлари кўргазмаси томошабинларда яхши таассурот қолдирди.

Ўзбекистон Давлат консерваториясида уюштирилган концертда эса чех композиторларининг энг яхши тароналари янгради. Олий мусиқа мактабининг истеъдодли талабалари виолончелода ижро этган мусиқалари завқ-шавқ билан тингланди.

ТЕАТР ҲАҚИДА КИТОБ

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат академик катта опера ва балет театрининг 55 йиллиги республикамизда кенг нишонланди. Шу сана муносабати билан «Ўзбекистоннинг катта театри» деб номланган китоб босиб чиқарилди.

Академик архитектор Феруз Ашрафий билан халқ артисти Бернора Қориева ижодий ҳамкорлигида юзага келган бу янги нашрда мазкур санъат кошонасининг босиб ўтган ижодий йўли атрофлича баён қилинди. Бунда муаллифлар Ўзбекистон Давлат кино ва фотоҳужжатлар архиви, Мухтор Ашрафий уй-музейи материалларидан фойдаландилар.

Тўплам китоб-альбом сифатида кўпгина фотосуратлар билан бойитилди.

ЗАРАФШОННИНГ ТАРИХ МУЗЕЙИ

Зарафшон шаҳрида тарих музейи очилди. Шаҳарнинг ўтмиши ва бугуни, мустақиллик йилларидаги ўзгаришлар, кончилар меҳнати ва ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи экспонатлар томошабинларга манзур бўлмоқда. Музейда «Навоий кон-металлургия комбинати саноатчилари», «Чўлни ўзлаштирувчилар», «Қизилқум табиати» каби бўлимлар мавжуд.

Музейнинг фахрий меҳмонлар китобида дастлабки дастхат пайдо бўлди. «Зарафшон-Ньюмонт» Ўзбекистон-АҚШ қўшма корхонасига келган хорижлик мутахассислар музейнинг биринчи томошабинлари бўлди.

(ЎзА)

Туронзамин дарғалари

Абдулла Авлоний таниқли журналист, жамоат арбоби, шоир, драматург, ёзувчи, таржимон ва улкан маърифатпарвар муаллимдир. У жуда оғир, суронли даврда ижод қилиб, қисқа умри давомида маърифат, маориф ва маданият масалалари билан кенг шуғулланиб, бир неча жилдга жо бўладиган асарлар ёзди. У келажак авлоднинг маънавий оламини кенгайтириш борасида тинмай ғамхўрлик қилиб, «Адабиёт ёхуд миллий шеърлар», «Туркий гулистон ёхуд ахлоқ», «Устоди аввал», «Муаллими соний» каби дарслик ва қўлланмалар ҳамда Туркистонда саҳна санъатини кенг тарғиб қилиш ишида ҳам жонбозлик кўрсатиб, «Адвокатлик осонми?», «Пинак», «Биз ва Сиз», «Икки муҳаббат», «Португалия инқилоби» каби драматик пьесалар яратди.

АБДУЛЛА АВЛОНИЙ

ахлоқ, таълим, тарбия ҳақида

Устоднинг ўнлаб хайрли ишлари ичида педагогика фанига оид ёзган асарлари ғоят муҳимдир. Айниқса, унинг 1913 йилда ёзилиб, бир неча маротаба қайта нашр этилиб келаётган «Туркий гулистон ёки ахлоқ» китоби фақат оддий ўқувчилар учун эмас, балки умумбашарият учун ғоят керакли дастуруламалдир. Бу китобда олим мамлакатда ўқиш, ўқитиш, тарбия, таълим ишларида кескин ислоҳот ўтказиш лозимлигини уқтириб: «Алҳосил, тарбия бизлар учун ё-ҳаёт, ё-мамот, ё-нажот, ё-ҳалокат, ё-саодат, ё-фалокат масаласидур» дейди. Муаллиф унда инсон камолотини белгиловчи ёки заволга етказувчи яхши ва ёмон хулқлар хусусида баҳс очади.

Бу асарни ёзишда А.Авлоний «Каломи шариф», «Ҳадиси шариф» ўгитларидан ташқари, «Қобуснома», «Қутадғу билик», «Саодатнома», «Гулистон», «Бўстон», «Баҳористон», «Маҳбуб ул қулуб», «Ўғилларга насиҳат» каби ўнлаб шарқ тафаккурининг дурдоналарига суянган. Айниқса, китобнинг «Ёмон хулқлар» бобига кирувчи: ғазаб, шаҳват, жаҳолат, сафоҳат, ҳамоқат, атолат, хасосат, раховат, анонийат, адоват, намимат, ғийбат, ҳақорат, жибонат, ҳасад, нифоқ, таъма, зулм, кизб каби «саодати абадия»дан маҳрум қиладургон ахлоқи замималар ўзига хос таҳлил қилиб берилган. Ёмон хулқлар хусусида ёзилган сатрларни ўқиган ҳар қандай китобхон ёмонликни англаб, ундан ҳазар қилиб, юрагида виждон муҳокамаси жунбушга келади. Масалан, нафснинг ғururидан пайдо бўладиган ғазабни олайлик. Ғазабкор кишилар қанча ақл ва идрок соҳиби бўлсалар ҳам, у қўзғалганда шу ақл-идрокдан айрилиб, шарманда бўладилар. Чунки, жоҳиллик ва ғазаб бир навъ жиннилик бўлиб, охири пушаймонликдир. Афлотуни замон ҳам ўз даврида ғазабга таъриф бериб: «Ғазаб ва шиддат вужуд иқлимининг даҳшатли офатидир» деган эди. А.Авлоний ғазаб ўтини қоралаб, унга сабр ва чидамни қарама-қарши қўяди. У жаҳолатни ҳам дарди бедаво касалликлар сирасига қўшиб, ундан сақланиш учун одамларга билиш ва ўрганиш заруратини шарт қилиб қўяди.

Чиндан ҳам жамиятда қанчалик ақл ва илм ўсса, жаҳолат балоси шунчалик тез йўқолиши табиий. Чунки фазлу камол арбоблари жаҳлдан қанчалик азият чексалар, жоҳил ҳам ўз навбатида ақл ва урфон соҳибидан шунчалик мутаассир бўлиши аниқ. А.Авлоний ўз даврида маорифдан, фан ва маданиятдан маҳрум бўлган халқ жаҳолат панжалари орасида хамир каби эзилиб кетишидан чўчийди ва уни фақирлик ва муҳтожликдан ҳам баттароқ мусибат деб ҳисоблайди. Зероки, халқимизнинг ўзида ҳам «Нодон киши тирик ўликдир» деган ҳикматли гаплари бор. Шулардан келиб чиқиб муаллиф ўз даврида авлодларни жаҳолат ва нодонлик балосидан қутқариш учун кучи борича ҳаракат қилади.

Абдулла Авлоний умрини ғайри шаърий, бузуқ ва ярамас ишларга сарфлайдиган кишиларни ҳам қоралаб, уларнинг зиёнкор муддаоларидан хулоса чиқаришга ундайди. Буни эски мадраса илмида «сафоҳат» балоси деб атаганлар. Сафоҳат энг ёмон хулқлардан саналиб, кишининг шуҳрат эътиборини ер билан яксон қилади. Масалан, давлат хазинасини жойига сарф қилмайдиган ҳукмдор ҳам сафоҳат балосига берилиб, мамлакатни, халқни майиб қилган бўлади. Илм-маърифатни ўйламай, эл қайғусидан ташқари турадиган, ўзларининг «балои нафс»лари учун миллиардларни «гардкам» уриб, бойлик орттирадиган мансабдорлар, пировард натижада азобга мубтало бўлишлари муқаррар.

Баъзилар бор очиқ ва моддий далиллар билан исбот қилинган нарсаларни ҳам инкор қилиб, «ҳамоқатлик» касалига гирифтор бўладилар. Бундай кишиларни халқ «аҳмоқ» деб санайди. Бу аҳмоқлар ҳам жамиятнинг бир кушандаси бўлиб, ундайларнинг давосини топмоқ мушкул иш эканлиги таъкидланади. Чини билан аҳмоқлик чегара билмайди, бинобарин унинг давоси ҳам йўқ. Бу ҳақда Луқмони Ҳаким: «Мен ҳар бир мараз (касаллик)ни дафъ этиш чорасини топдим, бироқ аҳмоқлик давосини тополмадим» деган экан. Аслида аҳмоқлик жаҳолатдан ҳам баттарроқ. Негаки, жоҳилда ёлғиз жаҳл бор. Бироқ аҳмоқда бир неча ақл соҳибини маҳв этадиган ёлғон-яшиқлар борки, у шу қуроли билан минглаб кишиларни йўлдан уради.

Дунёда тағин бир ёмон иллат деб саналадурган нарса - бу дангасалик ва ялқовликдир. Абдулла Авлоний бу касалликнинг номини, «атолат» деб атаб, танпарварликдан туғиладиган бу ёмонлик тўғридан-тўғри наслга таъсир қилиб, сафолатга чулғашини эслатади. Шу боис кишиларни, айниқса, болаларни ёшлигидан меҳнатга ўргатиш, ялқовликнинг зарари ҳақида ҳар кун оилада тушунчалар бериб бориш мақсадга мувофиқ. Ўз нафсини хасислик билан мол-дунёга тикишни ислом дунёсида «хасосат» деб аталиб, унга қарши бир талай ҳикоят, масал ва латифалар тўқилган. Китобда бунга Авлоний ҳам тўхталиб, хасосат йўлига кирган кишиларни пилла ичида ўралиб ҳаётини тугатган ипак қуртига ўхшатади. Хасислик орқасида ўз бойлигини туфлаб тугадиганларнинг мол-дунёси ўзига эмас, ўзгаларга насиб қилади. Муаллиф мусулмон оламида «анонийат» деб қораланадиган худбинлик, такаббурлик ва манманликни ёмонликларнинг каттаси деб ҳисоблаб, уни мевасиз дарахтга қиёслайди. Шунингдек, у виждонни беҳузур қиладиган хусумат ва душманлик ришталарини ҳам энг қабиҳ амаллардан ҳисоблайди. Афлотуни Ҳаким: «Дилдаги адоватни темирнинг зангига ўхшатадики, занг темирни нуратгани каби хусумат ҳам қалбларни кемиради» дейди. Дарҳақиқат, хусумат ва душманлик бевосита нафсониятдан пайдо бўлиб, у тарбиясиз дилларгагина уя қуради. Муаллиф душмани бор кишиларга насиҳат қилиб, улар билан ҳеч қачон адоватга бормасликни маслаҳат беради. Чунки, - дейди у - «адоватингиз душманингизнинг хусуматини тандир каби алангалатади».

Қўлланмада кишилик дунёсини ўтга ёқадиган, ахлоқдан туғиладиган ёмон сифатлардан бири «наммомлик» хусусида ҳам гап боради. Намимат луғатларда нифоқ ва фасод туғдирувчи ярамас одат сифатида тилга олинади. Фиск-фужур доимо атрофимизда айланиб, дилни тез-тез яралаб туради. Баъзи фосиқлар айбсиз кишиларга бўҳтон ёғдириб, унинг қадр ва обрўсини тушириш ниятида ҳар кимга ёмонотлиқ қилиб юрадилар. Бундай кишиларнинг шаҳодатлари шариатда ҳам қабул қилинмас. А.Авлоний одамларни ана шундай бедодликдан сақланиш учун ҳушёрликка чақиради. Унинг ҳасадчи ва чақимчиликни фош қилувчи сатрларини ўқиган ҳар бир инсон ҳийла ва тазвирдан тилини тийиб, бундай фасод ахлоққа мубтало бўлган мунофиқлар жаноби Ҳақ олдида ҳам суюмсиз эканлигини англаб етади.

«Шахсий ғараз ёхуд манфаати шахсияси учун бир кишидан эшитган сўзини ўз мақсадига мувофиқ қилиб, бошқа маънолар ила бузуб сўйламак зўр айб ва гуноҳдир», деб ёзган эди Абдулла Авлоний. Зеро, ҳукамолардан бири: «Мол ва ашё ўғриларидан кўра кўпроқ одамлар орасидан дўстлик, муҳаббатни ўғирлайдиган чақимчилардан сақланмоқ лозим», деб танбеҳ бермишлар. Ўз дунёсига мағрур бўлиб, одамларга ҳақорат ва паст назар билан қарайдиган «қаримта»ларни ҳам ёзувчи ёқтирмайди. Муаллиф, айниқса, зиёли - ориф кишиларни қаримталик балосидан сақланишга даъват этади. Навоийдек буюк инсон ҳам «Маҳбуб ул қулуб»да қаримталик ҳақида сўз юритиб: «Ўзига берилгандан бутга чўқинган яхшироқ» деган.

Китоб бобларининг бирида Авлоний инсониятга ва жамиятга катта хавф соладиган қўрқоқлик ва юраксизлик касалига қарши ғоят аччиқ гаплар айтади. Қўрқоқликнинг ҳам борар жойи хоинлик бўлиб, унинг охири ҳалокат билан якунланади. Дарвоқе қўрқоқлик соясида ўзларига енг бўлмаган юраксиз кишилардан миллатга бўй бўладиган инсон чиқмаслиги аниқ. Шуларни умумлаштириб муаллиф яхши инсонларга қўрқоққа йўлдош ва ҳамсуҳбат бўлмасликни маслаҳат кўради. Пайғамбаримиз ёлғончи, қўрқоқларни рад этиб: «Ал каззобу лоумммати» - «ёлғончи умматим эмас» деб марҳамат қилган.

Бу айтилганларни умумлаштириб Авлоний оқил ва диёнатли кишиларга қараб, қўрқоқлик ва ёлғондан сақланишни муқаддас бурч қилиб қўяди. Бундан ўтиб муаллиф мунофиқлик деган ёмон бир иллатни қоралайди. Хўш, мунофиқликнинг ўзи нима? Мунофиқлик бировнинг олдида ялтоқланиб, орқасидан бошқа хил сўзлаш демакдир. Мунофиқлар икки киши ўртасига нифоқ солувчидир. Шундайлар бор, олдингизда ош-нонингизни еб, орқангиздан сирингизни ғанимларга элтиб, улардан ҳам ўз нафсларига яраша ҳисса чиқариб юрадилар. Буларни халқ тилида иккиюзламачилар деб аташ мумкин.

Инсоният шаънига чипқон бўлиб ёпишган иллатларнинг яна бири таъмагирликдир. Тўрт мучаси соғ, ёш бўла туриб, бошқалардан умидвор бўладиган таъмагирлар ҳақида муаллиф жуда афсус билан гапиради. Бу касалга мубтало бўлганлар номусу орияти ва ҳаёсини йўқотган бўлади. Афсуски, деб давом этади муаллиф, «бугунги ҳаётимизда таъма билан оиласини боқадиган мансабдорларнинг сон-саноғи йўқ». Авлоний таъма билан суяги қотган, иш ва касбига бўйин қўймай, дангаса ва ялқовликка ружуъ қиладиган кимсаларни яхши ажратади. Уларни «жамият илдизига тушган қурт» деб атайди.

Қисқаси, бу китобда Абдулла Авлоний инсонларни яхшиликка чақирувчи, ёмонликдан қайтарувчи бир илмни - ахлоқ, таълим, тарбия ҳақида кенг билим беришга ҳаракат қилади. Шу боисдан ҳам, 1913 йилдан буён бу асар қўлдан қўйилмасдан илм ўчоқларида «Одобнома» тарзида ўқитилиб келинаётир.

Маҳмуд НАЗАРОВ,
филология фанлари номзоди

Савоб ишни ҳар ким, ҳар куни қилиши керак

ТЎЙ БОЛАЛАРГА – ОМОНАТ ДАФТАРЧАСИ

– Савоб олган етар муродга, деган ҳикмат бежиз айтилмаган. Муборак Рамазон ойида юртдошларимиз ўксик қалбларга малҳам бўлаётирлар.

«Жозиба» оромгоҳида ўтказилган тадбирда «Ўзбекистон Меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармаси» Қарши шаҳар бўлими раиси Мустафо Эрназаров кам таъминланган ногирон ва боқувчисини йўқотган оилаларнинг 20 нафар фарзандларига суннат тўйи ўтказиш билан бирга ўн нафар боланинг ҳар бирига ҳисоб рақами очиб, 5000 сўмдан пул қўйди.

– Бугун суннат тўйи ўтказилаётган болажонлар жамғармамизнинг асосий диққат марказида бўлади, – дейди М.Эрназаров. – Уларга балоғат ёшига етгунларича доимий равишда кўмак бериб турилади.

«Нуроний» жамғармаси шаҳар бўлими раиси

Эркин Жалолов болаларнинг ҳар бирига очилган ҳисоб рақамига қўйилган пул омонат дафтарчаларини топширди. Болаларга эсдалик совғалари берилди.

– Биз саховатли инсонлар борлигидан хурсандмиз, – дейди «Рогузар» маҳалласида яшовчи Муҳаббат Ҳалимова. – Ўғлим Русланжон Омоновнинг суннат тўйини ўтказаётган саховатли кишилардан миннатдорман. «Гунгон» маҳалласида яшовчи Зулфия Жўраева ҳам тўй болаларга кўрсатилган мурувватдан миннатдор эканлигини билдирди.

Шавкат СУЛТОН,
«Ишонч» мухбири

Ўзбекистон Фанлар Академиясининг Асосий кутубхонаси тарихи мамлакатимиз фани ривожи билан чамбарчас боғлиқ. Бу ерда кўплаб таниқли олимлар, давлат арбоблари ўз билим ва тафаккурини юксалтирган ва бу жараён ҳамон давом этмоқда.

ОЛИМЛАР ХИЗМАТИДАГИ ЗИЁ МАСКАНИ

Бугунги кунда кутубхона жамғармаси 5 миллиондан зиёд нашрни ташкил этади. 130 нафар ходим китобхонларга беминнат хизмат кўрсатмоқда.

Зиё масканининг хазинаси мамлакатимиз олимларининг илмий изланишларидан ташқари жаҳон илм-фани намояндалари тадқиқотлари акс этган адабиётлар билан ҳам тўлдириляпти. Кутубхона Фанлар академияси тизимидаги ўттизга яқин шундай муассасалар учун илмий-амалий ва услубий марказ сифатида хизмат кўрсатиб келмоқда.

Кутубхона жамғармасида сақланаётган илмий нашрлардан академия тизимидаги ходимлардан ташқари, олий ўқув юртлари ўқитувчи ва талабалари, тиббиёт, адабиёт ва санъат намояндалари, халқ хўжалигининг турли жабҳаларида ишлаётган мутахассислар ҳам фойдаланади.

Кутубхона хазинасини жамлаш ва сақлаш ишларини такомиллаштириш, китоб ихлосмандларининг адабиёт ва зарур ахборотга бўлган талабини қондириш доимий эътиборда. Уларга янги технологиялар асосида хизмат кўрсатиш мақсадида 1994 йилдаёқ иш жараёнларини автоматлаштириш ва адабиётларнинг электрон каталогини яратишга киришилган эди.

Ҳозир у маҳаллий компьютер тармоғига эга бўлиб, янги адабиётлар электрон каталоги шаклланиб бормоқда. Унинг базасида 28 мингга яқин китоб ҳақида маълумот мавжуд. Кутубхона компьютерлари Интернет тармоғига уланди.

Янги технологияларни иш жараёнига татбиқ этувчи АЙСИС-НИТ ассоциацияси, Ҳамдўстлик ва Болтиқбўйи мамлакатлари фанлар академиялари кутубхона раҳбарлари кенгаши билан изчил алоқа йўлга қўйилган.

Зиё масканида Марказий Осиё давлатлари орасида биринчи бўлиб ўқув марказига эга бўлган «Автоматлаштирилган кутубхона модели» ҳамда «Академик кутубхоналар консорциуми» лойиҳаси амалга оширилди. Хорижий грант асосида бажарилган лойиҳа туфайли академиянинг беш илмий тадқиқот институти олимлари кутубхона ахборот ресурсларидан ўзларининг компьютерлари ёрдамида фойдаланиш имконига эга бўлди.

Шу кунларда Асосий кутубхона жамоаси ҳам Фанлар академиясининг 60 йиллик тўйини муносиб нишонлашга қизғин ҳозирлик кўрмоқда.

(ЎзА)

Ўзбекистон автомобил транспорти ва йўл хўжалиги ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси Хоразм вилояти тармоқ касаба уюшмалари Кенгашининг собиқ раиси **Азамат ИСМОИЛОВ**нинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ҳамда яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

ISHONCH
МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Зайниддин Рихсиев (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Кудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама ва эълонлар бўлими (3712) 56-85-79.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди - 21.20

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Тиражи: 8803 Буюртма Г— 0017 1 3 4 5 6